

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY ŽIVNOSTENSKÉ
KONTROLY OD R. 1989 AŽ 2010**

Autor práce: Libuše Handlová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: JUDr. Marie Krybusová
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Marii Krybusové za cenné rady, podněty, připomínky a metodické vedení práce.

Rovněž děkuji paní Jitce Toužimské, vedoucí oddělení kontroly MěÚ – OŽÚ Příbram, za pomoc při zajišťování podkladů pro zpracování statistických dat a za odborné připomínky.

ABSTRAKT

HANDLOVÁ, L. *Vývoj právní úpravy živnostenské kontroly od r. 1989 až 2010: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 72 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Marie Krybusová

Klíčová slova: podnikatel, postih podnikatelů, povinnosti podnikatelů, přešůpek, správní delikt, živnost, živnostenská kontrola, živnostenský zákon.

Bakalářská práce pojednává jednak o historickém vývoji podnikání se zaměřením na kontrolu na území našeho státu, vymezuje základní pojmy k právnímu stavu k 31. 12. 2010 a zároveň analyzuje z pohledu živnostenské kontroly zásadní novely živnostenského zákona od jeho vzniku až do konce roku 2010 a posuzuje jejich dopad na kontrolu plnění povinností podnikatelů stanovených živnostenským zákonem se zaměřením na Příbramsko. Konkrétně uvádí statistické údaje o počtech kontrol z různých hledisek, nejčastější porušení živnostenského zákona, o počtech pokut včetně jejich výše. Uvedeny jsou i vzory některých dokumentů souvisejících s živnostenskou kontrolou (písemné oznámení zahájení kontroly, protokol, příkaz).

ABSTRACT

HANDLOVÁ, L. *Development of legal adjustments of trading inspection between years 1998 and 2010: Bachelor's thesis.* The College of European and Regional Studies, o. p. s., 72 p. 2011. Supervisor of the thesis: JUDr. Marie Krybusová

Key words: entrepreneur, sanctions of entrepreneurs, duties of entrepreneurs, offense, administrative delict, trade, trading inspection, The Trades Licensing Act

The bachelor's thesis deals with a historical development of enterprise specialising in inspection within our country. Furthermore, it defines the basic legal terms up to 31/12/2010 and also analyses the fundamental amendments of The Trades Licensing Act from the point of trading inspection's view from the origin to the end of 2010. It reviews their impact on inspection of compliance of entrepreneurs's duties given by The Trades Licensing Act in Příbram's region. It provides the particular statistic figures of number of inspections from various points of views, the most frequent breaches of the law, number of financial penalties including their amounts. In addition, the thesis includes templates of documents related to trading inspections (written notification of the start of the inspections, protocol, order).

OBSAH

OBSAH	6
ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA	11
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
2.1 Živnost.....	12
2.1.1 Druhy živností.....	13
2.1.1.1 Ohlašovací živnosti.....	13
2.1.1.2 Koncesované živnosti.....	13
2.2 Subjekty oprávněné provozovat živnost.....	13
2.3 Podmínky provozování živnosti.....	14
2.3.1 Všeobecné podmínky provozování živnosti.....	14
2.3.2 Zvláštní podmínky provozování živnosti.....	14
2.4 Odpovědný zástupce.....	14
2.5 Provozovna.....	15
2.5.1 Mobilní provozovna.....	15
2.6 Živnostenské úřady.....	15
2.6.1 Kompetence obecního živnostenského úřadu.....	16
2.7 Povinnosti podnikatelů.....	16
2.7.1 Povinnosti osob, které na území České republiky poskytují služby dle § 69a živnostenského zákona.....	20
2.8 Správní delikty.....	20
2.9 Živnostenská a státní kontrola.....	21
2.9.1 Právní předpisy, které se vztahují ke kontrolní činnosti živnostenských úřadů.....	22
2.9.2 Kontrola prováděná živnostenskými úřady.....	22
2.9.3 Typy kontrol.....	23
2.9.4 Postup živnostenských úřadů při kontrole podnikatelských subjektů.....	23
3 HISTORICKÝ VÝVOJ PODNIKÁNÍ V OBLASTI KONTROLY DO ROKU 1989	25
3.1 Historický vývoj podnikání na území našeho státu do r. 1860.....	25
3.1.1 Smlouva trhová.....	25
3.1.2 Konšelé a rychtáři.....	25
3.1.3 Cechovní zřízení.....	26
3.2 Vývoj živnostenského podnikání - r. 1860-1989.....	27
3.2.1 Živnostenský řád, živnostenské instituce.....	27
3.2.2 Období po 2. světové válce.....	29
3.2.2.1 Kontrola obchodu a služeb.....	30
4 VÝVOJ ŽIVNOSTENSKÉHO PRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA ŽIVNOSTENSKOU KONTROLU PO ROCE 1989	33
4.1 Vývoj bezprostředně po roce 1989.....	33
4.2 Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů.....	34
4.2.1 Povinnosti podnikatelů.....	34
4.2.2 Postih za porušení povinností podnikatelů.....	35
4.3 Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).....	36
4.3.1 Zásadní novely živnostenského zákona.....	39
4.3.1.1 Zákon č. 286/1995 Sb., účinný od 1. 1. 1996.....	39

4.3.1.2	Zákon č. 356/1999 Sb., účinný od 1. 3. 2000	42
4.3.1.3	Zákon č. 167/2004 Sb., účinný od 1. 5. 2004	45
4.3.1.4	Zákon č. 214/2006 Sb., účinný od 1. 8. 2006	47
4.3.1.5	Zákon č. 130/2008 Sb., účinný od 1. 7. 2008	49
4.3.1.6	Zákon č. 155/2010 Sb., účinný od 1. 8. 2010	51
5	ÚVAHY DE LEGE FERENDA.....	53
	ZÁVĚR.....	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	60
	SEZNAM PŘÍLOH:	63

ÚVOD

Soukromé podnikání je nedílnou součástí každé tržní ekonomiky, neboť přispívá k fungování trhu, ke snižování nezaměstnanosti, k sociálnímu a ekonomickému rozvoji regionů, a proto ho náš stát i Evropská unie podporují. Živnostenské podnikání představuje jen jednu z forem podnikání, která je však u nás nejrozšířenější. Živnostenské právo, tj. podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním, upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), který byl k 31. 12. 2010 až 112krát novelizován. Šlo o novely přímé i nepřímé, kdy se jednalo především o dílčí úpravy jednotlivých ustanovení reagující na nově přijímané zvláštní zákony. A protože na živnostenském úřadě, v oddělení kontroly (do konce roku 2002 na okresním živnostenském úřadě, od roku 2003 na obecním živnostenském úřadě) pracuji již téměř 20 let, zdálo se mi zajímavé pokusit se zpracovat, analyzovat vývoj živnostenského zákona právě v oblasti kontroly.

V I. části bakalářské práce je stanoven cíl a uvedeny metody použité k dosažení cíle.

Ve II. části jsem vymezila základní pojmy vztahující se k tématu práce, kdy klíčovými jsou zejména živnost, podnikatel, povinnosti podnikatelů, živnostenská kontrola, správní delikt, přešůpek, postih podnikatelů. Rovněž jsou tu uvedeny i neméně důležité pojmy, jako jsou podmínky provozování živnosti, provozovna, kompetence obecního živnostenského úřadu, postup živnostenských úřadů při kontrole podnikatelských subjektů. Všechny pojmy jsou v právním stavu k 31. 12. 2010.

V další části je zpracován historický vývoj podnikání v oblasti kontroly do roku 1989. Pro zajímavost jsem zabrousila i do historie, aby si každý mohl udělat představu, jak tomu bylo v dávné i nedávné minulosti, ale se zaměřením na povinnosti tehdejších podnikajících a jejich kontrolu. Je zde zmínka o smlouvě trhové, jako nejstarší instituci závazkového práva. Dále o konšelích, jako dozorcích nad obchodníky a řemeslníky, o rychtáři, jako hlavní osobě u všech typů městských soudů (rychtářovy denní soudy), o cechovních zřízeních (např. cechovní výrobní řády platily celá desetiletí, generální cechovní patent zavedl instituci cechovního inspektora, cechovní artikule umožnily konkurenci manufaktur). Stěžejní z tohoto období je císařský patent z 20. 12. 1859,

který nabyl účinnosti 1. 5. 1860 a byl uveřejněn pod číslem 227/1859 ř. z., jako tzv. živnostenský řád. Živnostenskému řádu a živnostenským institucím z pohledu povinností podnikajících a jejich kontroly je věnována jedna samostatná podkapitola, neboť se jednalo o jeden z velmi významných dokumentů v oblasti živnostenského práva. Živnostenský řád z dob Rakousko – Uherska byl převzat jako platná právní úprava i Československým státem v roce 1918 a definitivně byl zrušen zákoníkem práce až k 31. 12. 1965. Později však na něj navázal zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů a v neposlední řadě i „novodobý“ živnostenský zákon. Analyzováno je i období po 2. světové válce, kdy mezi nejvýznamnější dokumenty vztahující se k danému tématu patřily např. zákon č. 160/1949 Sb., o vnitřním obchodě, vládní nařízení č. 21/1953 Sb., o občanské kontrole obchodu, vládní nařízení č. 98/1952 Sb., o zřízení státní obchodní inspekce, vládní usnesení č. 20/1965 Sb., kterým vláda stanovila zásady pro poskytování některých služeb a oprav občany na základě povolení národního výboru, vládní nařízení č. 154/1982 Sb., o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru, vládní nařízení č. 63/1984 Sb., o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru, vládní nařízení č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru. Tyto dokumenty jsou v práci rozebrány opět z pohledu kontroly.

Ve 4. části jde o vývoj živnostenského práva se zaměřením na živnostenskou kontrolu po roce 1989 až do roku 2010. Tato část je rozdělena na vývoj bezprostředně po roce 1989, kdy je analyzován z pohledu povinností podnikatelů a jejich postihů zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů a stejně tak analyzován zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Vzhledem k tomu, že byl živnostenský zákon ke konci roku 2010 více než 100krát novelizován, jak bylo výše uvedeno, byla pozornost zaměřena pouze na zásadní - přímé novely živnostenského zákona. Je zde samostatně rozebrán 1. rok účinnosti živnostenského zákona a následně rovněž samostatně tyto novely: zákon č. 286/1995 Sb., účinný od 1. 1. 1996, zákon č. 356/1999 Sb., účinný od 1. 3. 2000, zákon č. 167/2004 Sb., účinný od 1. 5. 2004 (tzv. „euronovela“), zákon č. 214/2006 Sb., účinný od 1. 8. 2006, zákon č. 130/2008 Sb., účinný od 1. 7. 2008, a zákon č. 155/2010 Sb., účinný od 1. 8. 2010. Na konci každé novely je nastíněn dopad do oblasti živnostenské kontroly, konkrétně jaký dopad tyto novely měly na živnostenskou kontrolu provedenou do konce roku

2002 Okresním živnostenským úřadem Příbram a od roku 2003 až do roku 2010 provedenou Obecním živnostenským úřadem Příbram. Konkrétní statistická data jsou pak komplexně zpracována v přílohách V. – IX., kde jsou grafy a hodnoty o počtech kontrol z různých hledisek, nejčastější porušení živnostenského zákona, o počtech pokut včetně jejich výše. V příloze I. - IV. jsou pro názornost uvedeny i vzory některých dokumentů související s živnostenskou kontrolou (písemné oznámení zahájení kontroly, protokol o kontrole, příkaz).

V 5. části jsou i úvahy – návrhy na případné změny v právní úpravě živnostenského zákona, které vycházejí z praxe.

V závěru pak dochází ke zhodnocení výsledků zadaného cíle.

1 CÍL A METODIKA

Cílem práce je analyzovat vývoj živnostensko-podnikatelského práva se zaměřením na živnostenskou kontrolu za období od roku 1989 až do konce roku 2010 a posoudit jeho dopad na kontrolu plnění povinností podnikatelů stanovených živnostenským zákonem.

Metody použité k získání výsledků této práce (jejich pojmy byly získány na internetu z otevřené encyklopedie Wikipedie¹):

- **analýza** – jde o rozbor nebo rozklad na jednotlivé prvky, kdy se odděluje podstatné od nepodstatného
- **syntéza** – spojování, slučování do jednoho komplexního celku
- **dedukce** – odvození, jde o proces usuzování na základě logiky
- **komparace** – srovnání, metoda, kdy dochází k porovnávání dvou nebo více předmětů, snaha analyzovat kladné, záporné nebo společné body předmětů

Pro dosažení vytčeného cíle byl použit i **sběr dat**, tj. shromažďování údajů z různých zdrojů, v tomto případě z internetu, literatury, právních norem z programu ASPI, jejichž výčet je uveden v seznamu použité literatury. Při zpracování těchto zdrojů byly právě využity výše uvedené metody, kdy samostatně je pak přístupováno k živnostenskému zákonu a jeho zásadním novelám. Pro posouzení dopadů na živnostenskou kontrolu byla využita data získaná na MěÚ Příbram, obecním živnostenském úřadu a z jeho archivu.

¹ WALES, J.: *Otevřená encyklopedie Wikipedie* [on-line]. Stránka byla naposledy editována 5. 1. 2011 v 14:27. [cit. 5. 1. 2011] Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie>.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Následně jsou uvedeny základní pojmy vztahující se k podnikatelské činnosti a kontrole povinností podnikatelů stanovených živnostenským zákonem (zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění, tj. v právním stavu k 31. 12. 2010).

2.1 Živnost

Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.²

K tomu je třeba uvést, že živnostenský zákon je speciální zákon. Podnikatelská činnost v obecném měřítku, tj. pro celou oblast podnikání, je upravena příslušným ustanovením obchodního zákoníku, kdy podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.³

Ze živnostenského zákona je však řada specifických činností zcela vyloučena. Tyto vyloučené činnosti jsou uvedeny v § 3 tohoto zákona a jde o tzv. negativní vymezení živnosti. Buď jde o činnosti vyhrazené zvláštními zákony státu, nebo o činnosti provozované podle zvláštních zákonů.⁴

² Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 2.

³ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 2, odst. 1.

⁴ ZIČHOVÁ, J. *Živnostenské podnikání*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o. v koedici s B.I.B.S., a. s., 2008. s. 137.

2.1.1 Druhy živností

2.1.1.1 Ohlašovací živnosti

Jsou takové živnosti, které smějí být provozovány na základě ohlášení. Jedná se o živnosti:

- **volná** – je živnost opravňující k výkonu činností, pro jejichž provozování se nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. Stačí, aby byly splněny všeobecné podmínky. Volná živnost je jen jedna jediná, nazývá se „výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“, má však 80 oborů činností (dříve byly tyto obory volnými živnostmi). Obory činností jsou uvedeny v příloze č. 4 živnostenského zákona.⁵
- **řemeslné** – jsou živnosti, kde podmínkou provozování je odborná způsobilost uvedená v § 21 a 22 živnostenského zákona a které jsou uvedené v příloze č. 1 živnostenského zákona.⁶
- **vázané** – jsou živnosti, kde podmínkou provozování živnosti je odborná způsobilost uvedená v příloze č. 2 k tomuto zákonu, není-li dále stanoveno jinak, a které jsou v této příloze uvedeny.⁷

2.1.1.2 Koncesované živnosti

Jsou živnosti, které jsou provozovány na základě koncese. Jejich výčet včetně odborné způsobilosti pro jejich provozování je uveden v příloze č. 3 k tomuto zákonu.⁸

2.2 Subjekty oprávněné provozovat živnost

- fyzická osoba
- právnická osoba
- zahraniční osoba

⁵ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 25.

⁶ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 20-22.

⁷ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 23-24.

⁸ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §26 – 27.

Zahraniční osoba, tj. fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky, může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud ze živnostenského nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného.⁹

2.3 Podmínky provozování živnosti

2.3.1 Všeobecné podmínky provozování živnosti

Všeobecnými podmínkami provozování živnosti fyzickými osobami, pokud živnostenský zákon nestanoví jinak, jsou:

- a) dosažení věku 18 let,
- b) způsobilost k právním úkonům,
- c) bezúhonnost.¹⁰

Uvedené podmínky musí podnikatel splnit vždy, jejich nesplnění nelze nahradit ustanovením odpovědného zástupce jako u zvláštních podmínek provozování živnosti (mimo případ, kdy živnost je provozována ve smyslu § 12 živnostenského zákona).¹¹

2.3.2 Zvláštní podmínky provozování živnosti

Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná nebo jiná způsobilost, pokud je živnostenský zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují.¹²

2.4 Odpovědný zástupce

Podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím tzv. odpovědného zástupce. Odpovědný zástupce je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu.

⁹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 5.

¹⁰ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 6.

¹¹ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 52.

¹² Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 7.

Odpovědný zástupce vždy musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti podle § 6 a 7.¹³

2.5 Provozovna

Provozovnou se rozumí prostor, kde je živnost provozována. Je to i automat nebo obdobné zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb a mobilní provozovna.¹⁴

2.5.1 Mobilní provozovna

Mobilní provozovna je ta provozovna, která je přemístitelná a není umístěna na jednom místě po dobu delší než tři měsíce.¹⁵

Vzhledem k tomu, že přesná definice provozovny se nevyskytuje v žádném právním předpisu, její vymezení v živnostenském zákoně je jedinou přesnější definicí.¹⁶

2.6 Živnostenské úřady

Kontrolními orgány na úseku živnostenského podnikání jsou živnostenské úřady¹⁷. Živnostenskými úřady jsou obecní živnostenské úřady, kterými jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy, jakož i krajské živnostenské úřady, kterými jsou odbory krajských úřadů, a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy. Zvláštní postavení má Živnostenský úřad České republiky.¹⁸ Od účinnosti zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, tj. od 1. 1. 1992, nebyl dosud zřízen.

¹³ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 11.

¹⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 17.

¹⁵ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 17.

¹⁶ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 67.

¹⁷ Redakce epravo.cz (mol). článek 9152. *Živnostenská kontrola a delikty podle živnostenského zákona* [online]. 14. 6. 2001 [cit. 22. 12. 2010]. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zivnostenska-kontrola-a-delikty-podle-zivnostenskeho-zakona-9152.html>.

¹⁸ KLÁŠTERECKÝ, J. D. *Živnostenský úřad – pravomoci a udílení pokut* [online]. 10. 1. 2006 [cit. 20. 12. 2010]. Dostupné na: <http://www.mesec.cz/clanky/zivnostensky-urad-pravomoci-a-udileni-pokut/>.

Výkonem jeho působnosti (do doby jeho zřízení) je pověřeno Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky.¹⁹

2.6.1 Kompetence obecního živnostenského úřadu

Obecní živnostenské úřady jsou centrálním registračním místem, kde jsou přijímány přihlášky a oznámení, které pro podnikatele vyplývají v souvislosti se zahájením jejich podnikatelské činnosti (může zde plnit i oznamovací povinnost vůči zdravotní pojišťovně, úřadům práce, apod.).²⁰ Rovněž jsou jednotným kontaktním místem ve smyslu zákona č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb.²¹ Dále obecní živnostenský úřad:

- vydává živnostenské oprávnění,
- vykonává činnosti stanovené živnostenským zákonem,
- kontroluje, zda jsou plněny povinnosti stanovené živnostenským zákonem,
- ukládá sankce a pokuty (pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil, a jsou příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil),²²
- ukládá formou rozhodnutí²³ povinnosti k odstranění nedostatků ve stanovených lhůtách.²⁴

2.7 Povinnosti podnikatelů

- zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5 k živnostenskému zákonu, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti, které jsou v této příloze stanoveny. Musí vést o těchto osobách evidenci a uchovávat kopie dokladů prokazujících tuto způsobilost

¹⁹ Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, § 7.

²⁰ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010, s. 107.

²¹ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010, s. 108.

²² Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, § 64 odst. 6.

²³ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010, s. 98.

²⁴ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. 2. doplněné, přepracované vydání. Ostrava: MONTANEX, 2007, s. 191.

minimálně 3 roky ode dne ukončení výkonu činností těmito osobami. Dále odpovídá za znalost bezpečnostních předpisů a předpisů upravujících ochranu veřejného zdraví svých zaměstnanců a vyžaduje-li to povaha práce, odpovídá i za to, že se zaměstnanci opakovaně účastní prohlídek podle zvláštních právních předpisů (např. zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů),²⁵

- provozuje-li podnikatel živnost prostřednictvím odpovědného zástupce, ustanovení i ukončení výkonu jeho funkce je povinen oznámit živnostenskému úřadu do 15 dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala (ustanovení se u ohlašovacích živností pouze oznamuje, u koncesovaných živností živnostenský úřad odpovědného zástupce schvaluje rozhodnutím²⁶). Přestane-li odpovědný zástupce vykonávat funkci nebo nesplňuje-li podmínky, musí podnikatel nejpozději do 15 dnů ustanovit nového. Rovněž musí zajistit jeho účast při provozování živnosti v potřebném rozsahu,²⁷
- na žádost živnostenského úřadu prokázat vlastnické nebo užívací právo k provozovně, u mobilních provozoven prokázat oprávněnost umístění provozovny,
- zahájení a ukončení činnosti v provozovně oznámit předem živnostenskému úřadu (to neplatí pro mobilní provozovny a automaty). Zároveň ke dni ukončení činnosti v provozovně oznámit živnostenskému úřadu, na jaké adrese lze vypořádat případné závazky a po dobu 4 let oznamovat každou změnu této adresy,²⁸
- zajistit způsobilost provozovny pro provozování živnosti podle zvláštních právních předpisů (např. zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, stavební zákon),²⁹
- trvale a zvenčí viditelně označit provozovnu obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a jeho identifikačním číslem osoby

²⁵ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 7 odst. 6 a § 31 odst. 17.

²⁶ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 60.

²⁷ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §11 odst. 4, 7, 8 a § 31 odst. 1.

²⁸ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §17 odst. 3 a § 31 odst. 16.

²⁹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §17 odst. 4.

a identifikačním číslem provozovny. Mobilní provozovnu a automat dále údajem o sídle nebo místě podnikání nebo adrese, na které je umístěna organizační složka zahraniční osoby,³⁰

- je-li provozovna určena pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům, musí být dále trvale a zvenčí viditelně označena jménem a příjmením osoby odpovědné za činnost provozovny (s výjimkou automatů), prodejní nebo provozní dobou (netýká se mobilních provozoven a automatů), kategorií ubytovacího zařízení (je-li poskytováno přechodné ubytování). Při uzavření provozovny na vhodném a zvenčí viditelném místě označit počátek a konec uzavření (s výjimkou mobilních provozoven a automatů).³¹
- prodejem zboží nebo poskytováním služeb pomocí automatů podnikatel nesmí umožnit získat určité druhy zboží osobám chráněným zvláštními právními předpisy (např. zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů),³²
- musí dodržovat podmínky, jsou-li mu stanoveny živnostenským úřadem podle § 27 odst. 3 živnostenského zákona,
- místo podnikání (liší-li se od bydliště), sídlo a u zahraniční osoby místo organizační složky podniku (pokud ji zřizuje) označit obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a identifikačním číslem podnikatele a prokázat na žádost živnostenského úřadu vlastnické nebo užívací právo k těmto objektům,
- kontrolnímu orgánu prokázat na jeho žádost a ve lhůtě jím stanovené způsob nabytí prodávaného zboží nebo materiálu používaného k poskytování služeb,³³
- jde-li o nákup použitého zboží nebo zboží bez dokladu nabytí, kulturních památek nebo předmětů kulturní hodnoty, přijímání tohoto zboží do zástavy nebo zprostředkování jeho nákupu či přijetí do zástavy, před uzavřením

³⁰ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §17 odst. 7.

³¹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §17 odst. 8 a 9.

³² Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §17 odst. 10.

³³ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 71.

smluvního vztahu musí identifikovat jeho účastníky (podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu) a předmět smluvního vztahu, vést evidenci o těchto skutečnostech, která musí být přístupná v provozovně, v níž dochází k identifikaci a kde se toto zboží nachází. Dále musí tuto evidenci uchovávat po dobu 5 let ode dne uzavření smlouvy. Pokud se účastník smluvního vztahu odmítne podrobit identifikaci, nebo není-li možné identifikovat předmět smluvního vztahu, nesmí podnikatel zboží koupit, přijmout ho do zástavy nebo zprostředkovat jeho nákup.,³⁴

- na provozovně určené pro zákazníky v prodejní nebo provozní době musí být osoba mluvící česky nebo slovensky,
- podnikatel odpovídá za to, že jeho zaměstnanci splňují podmínku bezúhonnosti, pokud ji živnostenský zákon nebo zvláštní předpis ukládá,
- podnikatel, osoby jednající jeho jménem, odpovědný zástupce jsou povinni pracovníkům živnostenského úřadu prokázat totožnost,³⁵
- oznámí-li podnikatel živnostenskému úřadu přerušení provozování živnosti (není to povinností), pak pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno, je povinen předem písemně oznámit živnostenskému úřadu,³⁶
- na žádost zákazníky je povinen vydat doklad o prodeji zboží či poskytnuté službě. Na dokladu musí být označení podnikatele obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením, jeho identifikační číslo, datum prodeje zboží či poskytnutí služby, druh zboží či služby a cena.,³⁷
- oznamovat živnostenskému úřadu všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny pro ohlášení živnosti nebo žádosti o koncesi ve lhůtě do 15 dnů od jejich vzniku. Netýká se to však těch změn údajů, které jsou již zapsané v základním registru, obchodním rejstříku, informačním

³⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §31 odst. 4 – 7.

³⁵ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 71.

³⁶ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §31 odst. 11 a 12.

³⁷ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §31, odst. 14.

systemu evidence obyvatel nebo v informačním systému cizinců, neboť již existuje provázanost mezi živnostenskými úřady a uvedenými systémy veřejné správy.³⁸

- podnikatel je povinen při provozování živnosti dodržovat povinnosti vyplývající nejen ze živnostenského zákona, ale i ze zvláštních právních předpisů (např. v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, je rovněž uvedena celá řada povinností).³⁹

2.7.1 Povinnosti osob, které na území České republiky poskytují služby dle § 69a živnostenského zákona

- při kontrole prokázat oprávněnost poskytování služeb dle § 69a odst. 4, písm. a),
- zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti,⁴⁰
- oznámit uznávacímu orgánu poskytování služeb v činnosti, která je živností a pro jejíž provozování se vyžaduje splnění zvláštní podmínky odborné způsobilosti podle § 7.⁴¹

2.8 Správní delikty

Pokud podnikatel poruší živnostenský zákon, může se tím dopustit spáchání správního deliktu. Živnostenský zákon rozlišuje 2 druhy správních deliktů:

1. **Přestupky** – jsou taxativně uvedeny v § 61 živnostenského zákona a může se ho dopustit pouze fyzická osoba (podnikající i nepodnikající). Při projednávání přestupku se místní příslušnost řídí přestupkovým zákonem,⁴² tj. místem

³⁸ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 92.

³⁹ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 73.

⁴⁰ *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §69a odst. 4, písm. b) a § 7 odst. 6.*

⁴¹ *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §69a odst. 5.*

⁴² *Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.*

spáchání, ale za podmínek stanovených právě přestupkovým zákonem je možné místní příslušnost správního orgánu změnit.⁴³

K tomu je třeba uvést, že přestupek je obecně definován v zákoně o přestupcích, kdy přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.⁴⁴

2. **Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob** – ty jsou taxativně uvedeny v § 62 živnostenského zákona, u právnických osob navíc v § 63 téhož zákona.

2.9 Živnostenská a státní kontrola

Živnostenskou kontrolu provádějí v rámci své působnosti živnostenské úřady, které sledují, jakým způsobem jsou plněny povinnosti stanovené živnostenským zákonem, ustanoveními zvláštních právních předpisů vztahujícími se na živnostenské podnikání, poskytování služeb podle § 69a a na podmínky provozování živnosti uložené v rozhodnutí o udělení koncese.⁴⁵

Je prováděna v rozsahu stanoveném zákonem č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů a řídí se zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů⁴⁶, neboť se jedná o výkon státní kontroly.

Státní kontrolou se rozumí kontrolní činnost orgánů uvedených v § 2 zákona o státní kontrole zaměřená na hospodaření s finančními prostředky České republiky a plnění povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů nebo uložených na základě těchto předpisů.⁴⁷ Dodržování těchto povinností podléhá kontrole

⁴³ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 100.

⁴⁴ PODNIKATEL.CZ. *Zákon o přestupcích*. [online], [cit. 10. 1. 2011], dostupné na: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-200-1990-sb-zakon-o-prestupcich/cele-zneni/>, § 2 odst. 1.

⁴⁵ *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 60a.*

⁴⁶ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 97.

⁴⁷ *Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, § 3.*

vždy v tom rozsahu, který odpovídá vymezení působnosti kontrolního orgánu, který kontrolu provádí.⁴⁸

2.9.1 Právní předpisy, které se vztahují ke kontrolní činnosti živnostenských úřadů

- zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, v platném znění
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění
- zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, v platném znění
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění
- zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

2.9.2 Kontrola prováděná živnostenskými úřady

- živnostenská kontrola⁴⁹
- dozorová činnost prováděna podle zvláštních zákonů:
 - ochrana spotřebitele⁵⁰
 - spotřební daně⁵¹
 - provoz zastaváren⁵²
 - o civilním letectví⁵³
 - o drahách⁵⁴
 - o regulaci reklamy.⁵⁵

⁴⁸ NOVOTNÁ, H.; ANDRÝSKOVÁ, K. *Výklad zákona o státní kontrole č. 552/1991 Sb.* Praha: MSK ČR, 1992. s. 8.

⁴⁹ *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), §60a.*

⁵⁰ *Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.*

⁵¹ *Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.*

⁵² *Zákon č. 247/2006 Sb., o omezení provozu zastaváren.*

⁵³ *Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví.*

⁵⁴ *Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách.*

⁵⁵ *Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o rozhlasovém a televizním vysílání.*

2.9.3 Typy kontrol

- kontroly v místě podnikání nebo v sídle podnikatele
- kontroly tzv. stálých (kamenných) provozoven
- kontroly mobilních provozoven, stánků, automatů
- kontroly na živnostenském úřadě

2.9.4 Postup živnostenských úřadů při kontrole podnikatelských subjektů

1) záměr kontroly:

- plán
- na základě podnětu či stížnosti

2) místo kontroly:

- na místě (provozovna, místo podnikání, sídlo)
- na živnostenském úřadě

3) zahájení kontroly:

- na místě – kontrolní pracovníci se prokážou oprávněním ke kontrole a požádají podnikatele o součinnost dle zákona o státní kontrole
- na úřadě – písemným oznámením – vzor oznámení a žádosti o součinnost je uveden v příloze I. Pokud se podnikatel bez omluvy nedostaví, může mu být uložena podle § 19 zákona o státní kontrole pořádková pokuta, která může činit až 50.000,-Kč a může být ukládána opakovaně až do celkové výše 200.000,-Kč.

4) O kontrolním zjištění se sepisuje protokol, náležitosti protokolu jsou taxativně stanoveny zákonem o státní kontrole - § 15 (vzor protokolu je uveden v příloze IV), kontrolní pracovníci s obsahem protokolu seznámí kontrolovanou osobu a zároveň ji poučí o právu podat proti protokolu písemné a zdůvodněné námitky, po podepsání protokolu je stejnopis

kontrolované osobě předán.⁵⁶ Jsou-li námitky proti protokolu podány, rozhoduje o nich vedoucí kontrolního orgánu, rozhodnutím buď vyhoví, nebo nevyhoví. Nejsou-li zjištěny žádné závady, je kontrola ukončena.

Za přestupky uvedené v § 61 může živnostenský úřad uložit pokutu buď v blokovém řízení, nebo rozhodnutím podle přestupkového zákona. Přestupky, kdy fyzická osoba předloží nepravdivé čestné prohlášení o bezúhonnosti podle § 46 odst. 1 písm. a) nebo b) živnostenského zákona a přestupky, kdy fyzická osoba provozuje činnost, která je živností a nemá pro její provozování živnostenské oprávnění, nelze projednat v blokovém řízení. Lze však využít institutu Příkaz, tzv. zkráceného přestupkového řízení podle § 87 přestupkového zákona, není-li pochyb, že obviněný z přestupku se přestupku dopustil.⁵⁷ Proti příkazu lze podat odpor. Včasným podáním odporu se příkaz ruší a správní orgán pokračuje v klasickém přestupkovém řízení. Vzor příkazu je uveden v příloze II.

Za správní delikty dle § 62 živnostenský úřad uloží (je povinen uložit) pokutu buď v blokovém, nebo ve správním řízení, správní delikty uvedené v § 63, tj. když právnická osoba provozuje činnost, která je živností, se uloží pokuta pouze ve správním řízení.

Je-li při živnostenské kontrole zjištěno porušení povinnosti stanovené zákonem o ochraně spotřebitele, při ukládání pokut se postupuje podle tohoto zákona, s podnikatelem však správní delikt nelze projednat v blokovém řízení, pouze ve správním, ale lze opět použít institutu Příkaz, tzv. příkaz na místě, podle § 150 odst. 5 správního řádu. Proti příkazu na místě se nelze odvolat a podepsáním prohlášení účastníka řízení o tom, že souhlasí s uložením pokuty, se stává příkaz pravomocným a vykonatelným rozhodnutím. Vzor Příkazu (na místě) včetně prohlášení účastníka je uveden v příloze III.

⁵⁶ NOVOTNÁ, H. ANDRÝSKOVÁ, K. *Výklad zákona o státní kontrole č. 552/1991 Sb.* Praha: MSK ČR, 1992. s. 19 – 21.

⁵⁷ ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a. s., 1995. s. 50.

3 HISTORICKÝ VÝVOJ PODNIKÁNÍ V OBLASTI KONTROLY DO ROKU 1989

3.1 Historický vývoj podnikání na území našeho státu do r. 1860

Již nejméně od středověku, jak se vyvíjela lidská společnost, tak samozřejmě s touhou uspokojení základních lidských potřeb, vybudování si určitého zázemí a rovněž s touhou po zisku se rozvíjelo i podnikání. Každá společnost, v níž se rozvinul směnný obchod, hledala a rozvíjela i právní formy, upravující vztahy mezi prodávajícím a kupujícím.

3.1.1 Smlouva trhová

Už římské právo poskytovalo kupujícím dostatečnou ochranu při uzavírání smluv. V českém právu se institut závazkového práva, jakož i veřejnoprávní ochrany trhu, rozvíjel přiměřeně s rozvojem směny, obchodu i řemesel a rovněž také pod nemalým vlivem historických i politických událostí.⁵⁸ Mezi nejstarší instituce závazkového práva patří především smlouva trhová, kdy prodávající ručil mimo jiné i za právní vady prodávané nemovitosti. Pokud prodal statek úmyslně někdo, kdo nebyl jeho vlastníkem, byl trestán (ale i ten, kdo ho koupil a věděl přitom, že ho kupuje od osoby, která není vlastníkem) na hrdle pro podvod.⁵⁹

3.1.2 Konšelé a rychtáři

Rozvoj řemesel a obchodu souvisel i s rozvojem měst⁶⁰. Dohled nad obchodníky i řemeslníky byl v počátcích právě záležitostí měst, kdy tuto činnost v rámci policejní správy měst vykonávali konšelé.⁶¹ Radu tvořilo podle velikosti města 4 – 12 konšelů.

⁵⁸ HÁJKOVÁ, K. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17.1.2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>.

⁵⁹ MALÝ, K. SIVÁK, F. *Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1988. s. 206-207.

⁶⁰ VALENTOVÁ, A. *Vývoj změn právních norem živnostenského podnikání po roce 1989 a jejich vliv na počet soukromých podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona v Jihočeském kraji: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, katedra Právních oborů a bezpečnostních studií, 2010. s. 9.

⁶¹ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17. 1. 2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>.

Předsedající konšel byl *purkmistr*.⁶² Vybraní konšelé kontrolovali správnost měr a vah (pokud při kontrolách zjistili s pomocí vlastního žejdlíku, že ten šenkýřův neodpovídá normě, byl provrtán a hospodskému uložena pokuta). Při kontrolách byl konšelům k ruce městský rychtář, písař a pacholci či biřici (tehdejší policejní stráž). Rychtář byl hlavní osobou u všech typů městských soudů. V době trvání trhů se konaly pravidelné rychtářovy denní soudy, kde se řešily drobné přestupky proti pořádku ve městech. Ojedinele měl tuto službu v kompetenci zvláštní tržní rychtář.⁶³ Rychtář měl právo zatýkat a vzepřít se jeho rozhodnutí znamenalo ve starších dobách ztrátu hrdla, v 16. století pak useknutí ruky.⁶⁴

3.1.3 Cechovní zřízení

Ve 14. století se začaly formovat podle řemesel cechy.⁶⁵ V cechu byli řemeslníci sdružováni podle jednotlivých oborů, časté bylo spojování více řemesel do jednoho cechu, např. cech mlynářů a perníkářů, cech ševců a obuvníků, apod.⁶⁶ Cechmistr a starší řídili chod cechu a vykonávali dozor a odborný dohled nad řemeslem. Cechy např. stanovily maximální rozsah výroby, maximální nákupní ceny surovin, podmínky pro přijetí nových mistrů, zakazovaly prodej cizího zboží.⁶⁷

Svoji regulací však brzdily technický vývoj, neboť cechovní výrobní řády platily celá desetiletí bez jakýchkoliv změn. Nemohl se zde uplatnit žádný řemeslník, který by chtěl prosazovat technické novinky. K technickým změnám mohlo dojít jen tehdy, kdy změnu přijal jednoznačně celý cech.⁶⁸ Tím se cechy stávaly brzdou hospodářského

⁶² JANÁK, J. HLEDÍKOVÁ, Z. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. s. 241.

⁶³ HLADÍKOVÁ, Z. JANÁK, J. DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Doplněné a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. s. 206.

⁶⁴ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17. 1. 2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>.

⁶⁵ JANÁK, J. HLEDÍKOVÁ, Z. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. s. 242.

⁶⁶ STRAMOVÁ, A. *Vývoj živnostenského práva ve vztahu k vývoji na Příbramsku se zaměřením na ohlašovací živnosti: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, katedra Právních oborů a bezpečnostních studií, 2010. s. 12.

⁶⁷ JANÁČEK, J. *České dějiny doba předbělohorská 1526 – 1547, kniha I, díl I*. Vydání 2. Praha: Academia, 1971. s. 88.

⁶⁸ JANÁČEK, J. *České dějiny doba předbělohorská 1526 – 1547, kniha I, díl I*. Vydání 2. Praha: Academia, 1971. s. 70.

rozvoje. A i když za celou dobu své existence prošly řadou zlomových období,⁶⁹ v průběhu 18. století postupně pak ztrácely svůj význam. V 70. a 80. letech došlo k cechovní reformě, která vedla k oslabení moci cechů. V roce 1791 byl vydán generální cechovní patent, jenž zavedl instituci cechovního inspektora,⁷⁰ který měl na činnost cechů dohlížet. Patent mimo jiné omezuje i privilegia cechů, např. vyhrazuje úřadům stanovení počtu mistrů, tovaryšů v jednotlivých řemeslech, tzn., že umožňuje zvyšovat počet tovaryšů nad cechovní stanovy a ukládá vrchnostem, aby podporovaly zakládání živností. Pokud by patent nebyl respektován, hrozí zrušením cechů vůbec. Další cechovní artikule z r. 1739 tyto zásady dále rozvedly a umožnily tak konkurenci manufaktur.⁷¹ Složitý a zcela nekonkurenční systém cechů začal být postupně pro mnohé členy velmi svazujícím. Nepružnost a podvazování konkurenčního prostředí se nakonec staly i důvodem, proč byly nakonec cechy rušeny.⁷²

3.2 Vývoj živnostenského podnikání - r. 1860-1989

3.2.1 Živnostenský řád, živnostenské instituce

Od 1. května 1860 nabyly účinnosti císařský patent z 20. prosince 1859, který byl uveřejněn pod číslem 227/1859 ř. z., tzv. živnostenský řád.⁷³ Skládal se z devíti hlav. Hlava první obsahovala rozdělení živností. Živnosti byly svobodné (ohlašovací) a koncesionální (k nim bylo zapotřebí zvláštního úředního povolení). Co je zapotřebí pro provozování živnosti bylo obsahem hlavy druhé. Živnostenský řád dále řešil otázku provozoven (provozováren), obchod na trzích (každá obec, kde se konaly trhy, musela mít trhový řád), podomní prodej, práva a povinnosti zaměstnanců, učedníků. Živnostenský řád také zrušil staré cechy, ty však nahradil institucí „společenstev“ (komor). Členství ve společenstvu bylo pro živnostníky povinné. Jeho cílem byla ochrana zájmů živnostníků. Společenstva byla pod úředním dohledem. V hlavě osmé

⁶⁹ HÁJKOVÁ, K. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17.1.2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>.

⁷⁰ JAKUBEC, I. JINDRA, Z. a kol. *Dějiny hospodářství českých zemí od počátku industrializace do konce habsburské monarchie*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 2006. s. 60.

⁷¹ MALÝ, K. SIVÁK, F. *Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1988. s. 343.

⁷² WALES, J.: *Otevřená encyklopedie Wikipedie* [online]. Stránka byla naposledy editována 5. 1. 2011 v 14:27. [cit. 5. 1. 2011]. Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie>.

⁷³ JAKUBEC, I. JINDRA, Z. a kol. *Dějiny hospodářství českých zemí od počátku industrializace do konce habsburské monarchie*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 2006. s. 64.

byly řešeny přestupky a tresty za ně. Přestupkem bylo např. nedovolené provozování živnosti, zneužití živnostenského oprávnění, neschválená provozovna, vadné vnější označení závodu, nezákonný podomní obchod.⁷⁴ Trestalo se důtkou, peněžitými pokutami až do 400 zl., vězením až na 3 měsíce nebo odejmutím práva k provozování živnosti, a to buď na určitý čas, nebo trvale.⁷⁵ Zpravidla byly ukládány peněžité pokuty, jen za zvlášť přitěžující okolnosti nebo zůstali-li marnými opětovné peněžité pokuty, mohl být uložen trest vězení.⁷⁶ V poslední, deváté hlavě, pak byla řešena otázka o úřadech a o řízení ve věcech živnostenských.⁷⁷ Rovněž se v této normě můžeme setkat i s pojmy živnostenská policie či policie tržní.

Jako živnostenské úřady první instance fungovaly okresní hejtmanství (magistráty). Druhá instance byla tvořena zemskými zeměpanskými úřady.⁷⁸ Kdo se domníval, že byl nezákonným rozhodnutím nebo opatřením správního úřadu poškozen na svých právech, mohl se dle zákona č. 36/1876 ř. z., o Nejvyšším správním soudě, obrátit na tento soud.⁷⁹ Zvláštními, neboli nejdůležitějšími mimořádnými soudy byly živnostenské soudy, které se začaly zřizovat od roku 1869. Bylo jich ale velmi málo. Až teprve po vydání nového zákona v roce 1896 se jejich počet zvýšil. Nicméně všude tam, kde nebyly živnostenské soudy zřízeny, byly k vyřizování sporů příslušné okresní soudy.⁸⁰

Živnostenské právo úzce souviselo také se sociální správou. Důležitou institucí byla i *živnostenská inspekce*. Síť živnostenských inspektorů (dozorců) podléhala Ústřednímu živnostenskému inspektorátu ve Vídni. Inspektoři byli zároveň podřízeni zemskému politickému úřadu. Jejich úkolem bylo dohlížet na živnostenské poměry

⁷⁴ VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I.* Vydání 1. Praha: JURISSEVIS, 1990. s. 23.

⁷⁵ Projekt KaKanien.info. 2005. [online] *Císařský patent č. 227/1859 ř. z., tzv. živnostenský řád* [cit. 18. 1. 2011]. Dostupné na: [http://kakanien.info/\(S\(qa5yxs452lxdaf2vwdnri55\)\)/Show.aspx?ID=1665&AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://kakanien.info/(S(qa5yxs452lxdaf2vwdnri55))/Show.aspx?ID=1665&AspxAutoDetectCookieSupport=1)

⁷⁶ VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I.* Vydání 1. Praha: JURISSEVIS, 1990. s. 23.

⁷⁷ Projekt KaKanien.info. 2005. [online] *Císařský patent č. 227/1859 ř. z., tzv. živnostenský řád* [cit. 18.1.2011]. Dostupné na: [http://kakanien.info/\(S\(qa5yxs452lxdaf2vwdnri55\)\)/Show.aspx?ID=1665&AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://kakanien.info/(S(qa5yxs452lxdaf2vwdnri55))/Show.aspx?ID=1665&AspxAutoDetectCookieSupport=1)

⁷⁸ JAKUBEC, I. JINDRA, Z. a kol. *Dějiny hospodářství českých zemí od počátku industrializace do konce habsburské monarchie.* Vydání 1. Praha: Karolinum, 2006. s. 66.

⁷⁹ HÁJKOVÁ, K. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17.1.2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>.

⁸⁰ HLADÍKOVÁ, Z. JANÁK, J. DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost.* Doplněné a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. s. 322.

a dále, aby zaměstnavateli a dělníky byly řádně dodržovány zákonné předpisy. Dozírali např. na zachování předpisů o opatřeních na ochranu zdraví a života dělníků v živnostenských provozovnách, zda se dodržují předpisy o délce pracovní doby, o vyplácení dělnických mezd, o zákazu zaměstnávat děti, o dodržování nedělního klidu, atd. Zásadní nedostatek této instituce však spočíval v tom, že byla pouze kontrolním, informujícím a poradním orgánem příslušných živnostenských úřadů a neměla vlastní výkonnou moc. Tu zastával živnostenský úřad, který na základě oznámení inspektorů vedl případné další řízení.⁸¹

Živnostenský řád byl několikrát novelizován. Mezi významné patřila např. novela č. 39/1883 ř. z. z 15. března 1883 (kterou byla připojena třetí skupina živností řemeslných, vláda svým nařízením určila katalog řemeslných živností) a novela z roku 1907 (ta zavedla vázané obchodní živnosti).⁸²

Jinak živnostenský řád z dob Rakousko – Uherska byl převzat jako platná právní úprava i Československým státem v roce 1918. Definitivně pak byl zrušen zákoníkem práce až k 31. 12. 1965.

3.2.2 Období po 2. světové válce

Přijetí mnichovského diktátu vedlo k vážnému hospodářskému oslabení Československa. Hospodářský vývoj byl v období nacistické okupace 1939 – 1945 zpřetrhán, zůstalo zde jen 40% průmyslu, který byl zcela podřízen požadavkům okupantů.⁸³

Rovněž poválečný vývoj šel již jiným směrem, neboť se Československo dostalo pod přímý vliv Sovětského svazu. Zlom nastal po politickém převratu v únoru 1948, kdy došlo ke znárodňování, převodu soukromého vlastnictví na státní a družstevní, což znamenalo likvidaci soukromého podnikání. Tomu přispělo i přijetí Ústavy v roce 1948, neboť ta (i když dle základního článku XII. Ústavy se říkalo, že hospodářská soustava Československé republiky je mimo jiné založena na ochraně

⁸¹ HLADÍKOVÁ, Z. JANÁK, J. DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Doplněné a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. s. 292.

⁸² JAKUBEC, I. JINDRA, Z. a kol. *Dějiny hospodářství českých zemí od počátku industrializace do konce habsburské monarchie*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 2006. s. 67.

⁸³ SCHELLE, K. *Vývoj české veřejné správy*. Vydání 1. Ostrava: KEY Publishing, 2008. s. 359.

drobného a středního podnikání) upřednostňovala společenské vlastnictví. Tehdejší politický režim veškeré podnikatelské aktivity potlačoval. Již koncem 50. let zanikly téměř všechny živnosti. A jak bylo již výše uvedeno, zákoníkem práce v roce 1965 byla zrušena i zbylá ustanovení živnostenského řádu.⁸⁴

3.2.2.1 Kontrola obchodu a služeb

Přestože bylo podnikání v socialistické společnosti potlačeno, ochrana spotřebitelů nikoliv. Např. na základě **zákona č. 160/1949 Sb., o vnitřním obchodě**, ministerstvo vnitřního obchodu mohlo vydávat opatření k zabezpečení distribuce zboží, kontroly oběhu a odbytu zboží, o stanovení prodejní doby, o vážení v čisté váze, apod. Dále vyhláška č. 13/1968 Sb., tohoto ministerstva, ukládala prodávajícím povinnosti v označování provozoven.

Na základě **vládního nařízení č. 21/1953 Sb., o občanské kontrole obchodu** (nahrazeno vládním nařízením č. 59/1959 Sb., které pak platilo až do roku 1967), prováděli tzv. *občanští kontroloři* (kteří byli ustanovováni a řízeni místními národními výbory či ROH) kontrolní činnost v maloobchodě a provozovnách společného stravování. V případě zjištění nedostatků na provozovně se mohli dožadovat okamžité nápravy. Pokud neuspěli, měli informovat národní výbor nebo obchodní inspekci.

Dále kontrolu účtování zákazníkům, tzn. dodržování cen (ceny byly pro socialistické organizace pevně stanoveny platnými cenovými předpisy), dodržování čisté váhy a míry, dodržování hygienických předpisů, atd. zajišťovala také státní **obchodní inspekce**, která byla zřízena **vládním nařízením č. 98/1952 Sb.** Za zjištěné porušení předpisů mohli inspektoři ukládat a vybírat blokové pokuty podle vyhlášky č. 61/1961 Sb., o blokovém řízení (platná až do roku 1990) do 100,-Kčs, případně ukládat peněžité pokuty až do výše 2000,-Kčs. Rovněž mohli inspektoři zakázat nákup, prodej, dodávku jakostně závadných výrobků, zakázat užívání vah či měr (byly-li v rozporu s platnými předpisy). Krajszí ředitelé inspekcí pak byli oprávněni udělit

⁸⁴ KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. s. 5.

pracovníkům kontrolovaných organizací důtku, veřejnou důtku či doporučit přemístění viníka na jinou práci.⁸⁵

V průběhu tzv. socializace výlučnou formou podnikání bylo považováno podnikání tzv. socialistického sektoru a úprava podmínek podnikání se soustřeďovala v předpisech hospodářského práva. A když vývoj ekonomiky ukázal neschopnost státní a pokrivené družstevní formy podnikání zajistit uspokojování potřeb obyvatelstva,⁸⁶ vláda postupně vydala:

- **usnesení č. 20/1965 Sb.,** kterým stanovila **zásady pro poskytování některých služeb a oprav občany na základě povolení národního výboru.** Povolení bylo možné udělit jen ženám z domácnosti, důchodcům, osobám se změněnou pracovní schopností a pracovníkům, kteří chtěli služby poskytovat vedle svého hlavního zaměstnání, zejména na práce krejčovské, obuvnické, zámečnické, truhlářské, klempířské, zednické a pokrývačské, malování bytů, holičství a kadeřnictví, praní, žehlení, mandlování a opravy prádla, obstarávání úklidu, hlídací službu. Místní národní výbor, který povolení udělil, ho mohl i odejmout, mimo jiné v případě, když zjistil, že občan služby neposkytuje řádně a podle stanovených podmínek.,⁸⁷
- **nařízení č. 154/1982 Sb., o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru,** kterým zrušila výše uvedené usnesení ke dni 1. 1. 1983. Opět ten národní výbor, který povolení udělil, ho mohl rozhodnutím odejmout a dále, pokud bylo zjištěno, že poskytování služeb je v rozporu s tímto nařízením, mohl být občan postížen podle zákona č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, nebo podle zákona č.150/1969Sb., o přečinech, či dle trestního zákona č. 140/1961 Sb.⁸⁸ Nařízení bylo zrušeno dnem: 1. 2. 1988.,

⁸⁵ HÁJKOVÁ, K. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17. 1. 2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>

⁸⁶ DĚDIČ, J. KRÍŽ, R. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*. 1. vydání. Zlín: Agentury A98, 1991. s. 8.

⁸⁷ Usnesení vlády Československé socialistické republiky č. 20/1965 Sb., *zásady pro poskytování některých služeb a oprav občany na základě povolení národního výboru.*

⁸⁸ Nařízení vlády České socialistické republiky č. 154/1982 Sb., *o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru.*

- **nařízení č. 63/1984 Sb., o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru**, kdy občan mohl za úhradu pronajímat nemovitost k dočasnému ubytování, ale jen prostřednictvím organizace oprávněné provozovat služby cestovní kanceláře. Postižen mohl být stejně, jako je uvedeno u předchozího nařízení vlády,⁸⁹
- **nařízení č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru** (kterým bylo zrušeno nařízení č. 154/1982 Sb.), podle kterého mohl občan poskytovat občanům či organizacím za úplatu věcná plnění a výkony včetně prodeje zboží a přípravy pokrmů a nápojů. Pokud to povaha služby vyžadovala, musel k tomu mít občan starší 18 let potřebnou odbornou kvalifikaci, případně i zdravotní způsobilost. Poskytování služeb v rozporu s tímto nařízením se postihovalo podle zákona č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, ve znění pozdějších předpisů, trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech, ve znění pozdějších předpisů, zákona České národní rady č. 127/1981 Sb., o vnitřním obchodě, zákona České národní rady č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, zákona České národní rady č. 64/1986 Sb., o české obchodní inspekci.⁹⁰

⁸⁹ Nařízení vlády České socialistické republiky č. 63/1984, *o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru*.

⁹⁰ Nařízení vlády České socialistické republiky č. 1/1988 Sb., *o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru*.

4 VÝVOJ ŽIVNOSTENSKÉHO PRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA ŽIVNOSTENSKOU KONTROLU PO ROCE 1989

4.1 Vývoj bezprostředně po roce 1989

Bezprostředně po politickém převratu, v listopadu 1989, bylo jasné, že je potřeba změnit „socialistické podnikání“. Bylo nutné ihned zahájit kroky vedoucí k tržnímu hospodářství, k tržní ekonomice, aby se odstranila dosavadní monopolizace, aby se co nejrychleji národní hospodářství napojilo do světové, zejména západoevropské ekonomiky⁹¹, a to podporou soukromého podnikání občanů. Proto byl v první řadě změněn ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava ČSSR, ústavním zákonem č. 100/1990 Sb., ze dne 18. dubna 1990, neboť jeho význam pro podnikání spočíval především v tom, že bylo upuštěno od členění forem vlastnictví a byl vytvořen jednotný systém vlastnictví, kdy všem vlastníkům – občanům, právnickým osobám i státu se poskytuje rovnocenná ochrana.⁹² Následně došlo k další ústavněprávní změně Ústavním zákonem č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, kde se v čl. 11 uvádí, že každý má právo vlastnit majetek a že vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu, čímž došlo k nahrazení čl. 7 až 9 Ústavy s novelizovanou úpravou vlastnictví. Listina práv a svobod rovněž daleko precizněji než novela Ústavy z r. 1990 zakotvila právo podnikat. Výslovně se zde uvádí, že každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost a že jen zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.⁹³ Významné k přechodu k tržnímu hospodářství pak bylo, že byly přijaty zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, který upravil individuální podnikání fyzických osob, a zákon č. 103/1990 Sb., kterým se měnil a doplňoval hospodářský zákoník, který umožnil

⁹¹ VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I.* Vydání 1. Praha: JURISSERVIS, 1990. s. 27.

⁹² KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon.* 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. s. 5.

⁹³ DĚDIČ, J. KRÍŽ, R. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).* 1. vydání. Zlín: Agentury A98, 1991. s. 6.

společné podnikání fyzických osob formou obchodních společností. Oba tyto zákony částečně odstranily rozdíly mezi podnikáním fyzických a právnických osob.⁹⁴

4.2 Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů

Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, nabyt účinnosti k 1. 5. 1990. Vložil do československého právního řádu právo fyzické osoby ke svobodné výdělečné činnosti, právo podnikat. Fyzické osoby mohly provozovat podnikatelskou činnost buď jednotlivě (v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem) nebo ve společnostech (podle zvláštních předpisů, např. podle hospodářského zákoníku, zákona o akciových společnostech, zákona o podniku se zahraniční majetkovou účastí, zákoníku mezinárodního obchodu). Podnikatelská činnost zde byla definována shodně s § 2 hospodářského zákoníku, kdy podnikatelskou činností se rozumí trvalé provozování výroby, obchodu nebo poskytování služeb a prací nebo jiné činnosti za účelem získávání trvalého zdroje peněžních příjmů.⁹⁵ Pokud tedy žadatel splnil podmínky stanovené zákonem (osoba starší 18 let věku, způsobilá k právním úkonům, bezúhonná, splňující odbornou kvalifikaci, pokud to povaha podnikání vyžadovala), příslušný okresní úřad vydal tzv. „rozhodnutí o registraci“ a od tohoto okamžiku mohl začít podnikat. Na řízení o registraci a rozhodnutí o ní se vztahoval správní řád, tj. zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení.⁹⁶

4.2.1 Povinnosti podnikatelů

- oznamovat registrujícímu orgánu všechny změny údajů, které poskytl při podání žádosti o registraci, do 15 dnů od vzniku těchto změn,⁹⁷
- pokud poskytnuté služby mají vady, je podnikatel povinen vady odstranit ve lhůtě dohodnuté se zákazníkem, nedojde-li k dohodě o lhůtě, je povinen tuto vadu odstranit ve lhůtě přiměřené k odstranění vady, ve lhůtě přiměřené povaze služby a okolnostem jejího poskytování,⁹⁸

⁹⁴ KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. s. 5.

⁹⁵ VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I*. Vydání 1. Praha: JURISSERVIS, 1990. s. 47.

⁹⁶ VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I*. Vydání 1. Praha: JURISSERVIS, 1990. s. 58.

⁹⁷ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 10, odst. 1.

⁹⁸ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 19, odst. 1.

- není-li služba poskytnuta na počkání, je podnikatel povinen při přijetí věci k opravě, úpravě nebo ke zhotovení věci na zakázku vydat na žádost zákazníka potvrzení o přijetí objednávky,⁹⁹
- na žádost zákazníka je podnikatel povinen vydat písemné potvrzení o rozsahu poskytnuté služby a o zaplacení ceny za ni,¹⁰⁰
- na vyzvání oprávněných orgánů je podnikatel povinen prokázat své oprávnění k podnikání, dále je povinen při podnikání používat obchodní název (firmu) uvedený v rozhodnutí o registraci,¹⁰¹
- na území Československé federativní republiky může podnikatel prodávat zboží a poskytovat služby na místech, které má právo užívat, na trzích nebo na jiných místech k tomu určených,¹⁰²
- podnikatel je povinen vést jednoduché nebo podvojně účetnictví (v souladu se stanovenými účetními zásadami), kterým prokazuje příjmy, výdaje a výsledek podnikatelské činnosti, majetek sloužící k jejímu provozování a závazky z této činnosti vyplývající,¹⁰³
- podnikatel je povinen co nejúčinněji chránit životní a přírodní prostředí před škodlivými vlivy, které jsou jeho podnikatelskou činností vyvolávány. Z vlastních zdrojů je povinen financovat a uskutečňovat opatření zaměřená na odstranění škod vzniklých jeho činností a opatření k tvorbě a ochraně všech složek životního a přírodního prostředí, které jsou jeho činností ohroženy. Dále je povinen budovat zařízení na ochranu životního a přírodního prostředí, uvádět je do provozu společně s příslušným výrobním nebo nevýrobním zařízením, trvale zajišťovat jejich plynulý a účinný chod.¹⁰⁴

4.2.2 Postih za porušení povinností podnikatelů

Podle zákonů národních rad o některých opatřeních souvisejících s vydáním zákona o individuálním podnikání fyzických osob, mohly orgány příslušné k registraci

⁹⁹ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 19, odst. 2.

¹⁰⁰ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 20.

¹⁰¹ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 23.

¹⁰² Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 24.

¹⁰³ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 25, odst. 1 a 2.

¹⁰⁴ Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, § 27, odst. 1 a 2.

za porušení povinností uvedených v § 10 odst. 1, § 19, § 20, § 23, § 24, § 25 a § 27 zákona č. 105/1990 Sb. uložit pokutu až do výše 10.000,-Kčs.

Dále orgán příslušný k registraci mohl registraci zrušit za:

- porušení podmínek nebo povinností vyplývajících z rozhodnutí o registraci,
- porušení povinností vyplývajících z tohoto zákona nebo z ostatních obecně závazných právních předpisů,
- porušování zásad poctivého obchodního styku nebo hospodářské soutěže, a to závažným způsobem. Rozhodnutí o zrušení registrace však měl vždy předcházet postih pokutou.¹⁰⁵

4.3 Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky schválilo dne 2. října 1991 zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Teprve přijetím tohoto zákona se v našem právním řádu plně realizovala zásada rovnosti vlastníků a svobody podnikání tak, jak byla známa ve státech s tržní ekonomikou.¹⁰⁶ Živnostenský zákon sjednotil podmínky podnikání fyzických i právnických osob (podnikání právnických osob bylo totiž až do konce roku 1991 upraveno hospodářským zákoníkem ve znění zákona č. 103/1990 Sb.¹⁰⁷). Svoji povahou je „veřejnoprávním“ předpisem (veřejný zájem lze zde nejobecněji charakterizovat jako zájem na řádném provozování živnosti, kdy jde především o ochranu zdraví a života lidí i majetkových hodnot, bezpečnost provozu, veřejný pořádek, bezpečnost státu, zájem státu na evidenci podnikání¹⁰⁸), který upravuje vstup do živnostenského podnikání, podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním¹⁰⁹. Historicky

¹⁰⁵ VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I.* Vydání 1. Praha: JURISSERVIS, 1990. s. 72.

¹⁰⁶ DĚDIČ, J. KRÍŽ, R. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*. 1. vydání. Zlín: Agentury A98, 1991. s. 5.

¹⁰⁷ KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. s. 9.

¹⁰⁸ KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. s. 4.

¹⁰⁹ *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 1.*

navázal na živnostenský řád z roku 1859 a využil zkušeností s aplikací zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů.¹¹⁰

Během své platnosti, tj. od roku 1991 až do konce roku 2010, byl 112krát novelizován. Šlo o novely přímé i nepřímé, kdy se jednalo především o dílčí úpravy jednotlivých ustanovení reagující na nově přijímané zvláštní zákony. Tyto úpravy však neovlivnily základní principy ani celkové znění zákona.¹¹¹

Od 1. 1. 1992 nabyl tedy účinnosti „novodobý“ živnostenský zákon, zákon č. 455/1991 Sb. V § 1 tohoto zákona je sice uvedeno, že zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním, ale kontrola v tomto znění upravena samostatně ještě nebyla. Chyběla hmotně-právní úprava výkonu živnostenské kontroly a rovněž procesní pravidla postupu příslušných správních orgánů při výkonu této kontroly¹¹² Kontrolu prováděly živnostenské úřady na základě zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, kde bylo uvedeno, že živnostenský úřad ukládá pokuty za porušení povinností stanovených živnostenským zákonem.¹¹³ V živnostenském zákoně byly upraveny postihy právnických osob za neoprávněné podnikání (§ 61, 62 a 63) a postihy všech podnikajících v režimu živnostenského zákona za porušení jiných ustanovení zákona (§ 65) s tím, že živnostenský úřad může uložit pokutu. Rovněž živnostenský úřad mohl uložit pokutu i nepodnikající fyzické osobě, a to odpovědnému zástupci, vykonával-li funkci odpovědného zástupce pro více než dva podnikatele a také, že již nemá bydliště na území České a Slovenské Federativní Republiky (§ 11 odst. 3). V § 66 pak bylo řešeno ukládání pokut. Postih fyzických osob byl obsažen v trestním zákoně (§ 118) a v přestupkovém zákoně (§ 24, odst. 1 písm. d/ zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích).

Kromě neoprávněného podnikání mohla být pokuta uložena za to, že podnikatel:

¹¹⁰ MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. s. 5.

¹¹¹ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. s. 7.

¹¹² MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. s. 116.

¹¹³ KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. s. 199.

- v případech, kdy je k tomu povinen, neustanoví odpovědného zástupce a nepředloží jeho ustanovení u koncesované živnosti ke schválení živnostenskému úřadu nebo neoznámí ukončení jeho funkce, živnostenskému úřadu neohlásí, že odpovědný zástupce již nemá bydliště na území České a Slovenské Federativní Republiky,
- přeloží provozovnu, případně zřídí vedlejší provozovnu u koncesované živnosti bez schválení živnostenského úřadu, neohlásí živnostenskému úřadu přeložení provozovny nebo zřízení vedlejší provozovny u živnosti ohlašovací ve lhůtě jednoho měsíce. Oznamovací povinnost je vůči živnostenskému úřadu, v jehož územním obvodu se provozovna nachází a současně i vůči živnostenskému úřadu, který vydal živnostenský list.,
- nedodrжуje podmínky stanovené pro provozování koncesované živnosti,
- neprokáže hodnověrně způsob nabytí zboží a materiálu,
- zaměstnanci nesplňují způsobilost požadovanou zvláštními předpisy pro výkon povolání, neznají hygienické a bezpečnostní předpisy, nepodrobí se zdravotní prohlídce, stanoví-li tak právní předpisy,
- neohlásí živnostenskému úřadu změny údajů obsažených v ohlášení nebo v žádosti o udělení koncese,
- při provozování živnosti nedodrжуje podmínky stanovené živnostenským zákonem (šlo zejména o povinnosti uvedené v § 31 tohoto zákona, např. označení provozovny, vydávání účtenek na požádání, označení zboží nebo služeb cenami, platné cejchy na měřidlech, inspekční knihu na provozovně) nebo zvláštními předpisy (např. zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, zákon č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění zákona č. 239/1991 Sb., ap.).¹¹⁴

V roce 1992 provedl Okresní úřad Příbram, Okresní živnostenský úřad (dále jen OkŽÚ Příbram) u podnikatelských subjektů celkem 128 kontrol., kdy bylo zjištěno nejvíce porušení živnostenského zákona v označení provozovny, např. v 87 případech

¹¹⁴ DĚDIČ, J. KRÍŽ, R. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*. 1. vydání. Zlín: Agentury A98, 1991. s. 82 – 85.

chybělo označení jménem a příjmením odpovědného vedoucího. Dále ve 42 případech bylo zjištěno porušení v označení zboží či služeb cenami. Pouze 22 kontrol bylo bez závad. V této době však pokuty byly ukládány minimálně, porušení bylo většinou řešeno domluvou. Ve dvou případech bylo zjištěno neoprávněné podnikání fyzických osob. Neoprávněné podnikání bylo i pro kontrolní pracovníky velkým problémem, neboť v živnostenském zákoně byly obsahové náplně pouze pro živnosti „hostinská činnost“ (§ 38), „ubytování“ (§ 39), „cestovní kancelář“ (§ 40), „dražby mimo výkon rozhodnutí“ (§ 41).¹¹⁵ V přílohách č. 1 – 3 živnostenského zákona pak byly živnosti řemeslné, vázané a koncesované vyjmenované a v příloze č. 4 byly uvedeny činnosti upravené zvláštními předpisy a vyloučené ze živnostenského podnikání. Volné živnosti nebyly nikde taxativně uvedeny. Nikde neexistovaly žádné obsahové náplně živností a kontrolní pracovníci se museli podpůrně řídit např. obsahem učňovských oborů, ve sporných případech pak vznášeli dotazy na nadřízený orgán, který postupně pak vydával různá stanoviska.

4.3.1 Zásadní novely živnostenského zákona

4.3.1.1 Zákon č. 286/1995 Sb., účinný od 1. 1. 1996

Živnostenský zákon byl za čtyřleté období 11krát novelizován. Právě poslední novela, zákon č. 286/1995 Sb., byla velmi rozsáhlá. Mimo jiné upravila výčet činností, které nejsou živností. Vzhledem k velkému rozmachu podnikání zavedla tzv. tovární živnost,¹¹⁶ tj. provozování živnosti průmyslovým způsobem, jde-li o činnost, která v rámci jednoho pracovního procesu zahrnuje více dílčích činností, které samy o sobě naplňují znaky živnosti, s předpokladem, že bude současně oddělen výkon dílčích prací, postupů, úkonů od řídicích a obchodních prací a že členění těchto prací, postupů nebo úkonů bude podle jednotlivých profesí. O návrhu podnikatele (žádost o schválení provozování živnosti průmyslovým způsobem) rozhodovaly okresní živnostenské úřady.¹¹⁷ Kontrolní pracovníci při kontrole takovéto živnosti pak zkoumali,

¹¹⁵ DĚDIČ, J. KRÍŽ, R. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*. 1. vydání. Zlín: Agentury A98, 1991. s. 62-63.

¹¹⁶ MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. s. 5.

¹¹⁷ MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. s. 25 – 27.

zda jednotlivé dílčí činnosti, postupy, finální výrobky ap., jsou v souladu s návrhem, který podnikatel předložil živnostenskému úřadu ke schválení provozování živnosti průmyslovým způsobem.

V oblasti kontroly patřilo mezi nejvýznamnější to, že zákon konečně zavedl aktivní legitimaci živnostenských úřadů k provádění živnostenské kontroly.¹¹⁸ Výslovně uvádí, že příslušné živnostenské úřady (pracovníci živnostenských úřadů) v rámci živnostenské kontroly sledují, zda a jak jsou plněny povinnosti stanovené živnostenským zákonem, zvláštními právními předpisy a podmínkami uloženými v koncesní listině, že výkon živnostenské kontroly se řídí zákonem o státní kontrole.

Další důležité změny, které měli souvislost s kontrolní činností či povinnostmi podnikatelů:

- zaveden institut „osvědčení“, které bylo živnostenským úřadem vydáno na žádost podnikatele a mohlo být podnikatelem používáno místo průkazu živnostenského oprávnění,
- odpovědný zástupce ustanovený podle § 11 živnostenského zákona odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů. Za porušení povinností, vyplývajících pro něj ze živnostenského zákona, mu může být uložena pokuta až do výše 50.000,-Kč. OkŽÚ Příbram sankci odpovědnému zástupci nikdy neuložil,
- ze zákona byly vypuštěny tzv. „vedlejší“ a „další“ provozovny a dále bylo stanoveno, že za provozovnu se považuje i stánek a obdobné zařízení, zejména prodejní. Zákon tedy již nerozlišuje hlavní a vedlejší provozovny a podnikatel může živnost(i) provozovat ve více provozovnách současně.¹¹⁹ Zkrátila se lhůta na 15 dní, do kdy musí podnikatel zahájení či ukončení činnosti v provozovně oznámit živnostenskému úřadu. Podnikateli také byla dána přímá odpovědnost za způsobilost provozovny pro provozování živnosti podle zvláštních předpisů

¹¹⁸ BABŠICKÁ, V. *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1. 1. 1996 s komentářem včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1996. s. 151.

¹¹⁹ BABŠICKÁ, V. *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1. 1. 1996 s komentářem včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1996. s. 64.

(stavební zákon). V souvislosti se změnou v provozovnách bylo změněno i ustanovení o označení provozovny (§ 31) tím, že každá provozovna musí být zvenčí trvale a viditelně označena obchodním jménem a identifikačním číslem a u těch provozoven, které mají přímý styk se zákazníky, musí být navíc na dveřích vchodu do provozovny nebo na jiném vhodném a trvale viditelném místě uvedeno jméno a příjmení vedoucího (osoby odpovědné za činnost provozovny) a provozní (prodejní) doba.,

- postih fyzických osob za neoprávněné podnikání se již neřeší jen podle přestupkového zákona, ale fyzické osoby za tento delikt je možné stíhat i podle ustanovení § 63a živnostenského zákona. V živnostenském zákoně jsou obsažena i kritéria, k nimž je živnostenský úřad povinen přihlídnout při ukládání pokuty.¹²⁰
- oprávněn vybírat a vymáhat pokutu je ten živnostenský úřad, který pokutu uložil, postupuje při tom podle části šesté zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.,
- nově upraveno, že pokuty podle § 65 živnostenského zákona lze až do výše 5 tisíc Kč uložit též na místě v blokovém řízení za předpokladu, že porušení povinnosti je spolehlivě zjištěno, nestačí-li domluva a kontrolovaná osoba je ochotna na místě tuto pokutu zaplatit. Proti blokové pokutě se nelze odvolat, avšak zaplacením pokuty se kontrolované osobě neubírá právo uplatnit námitky proti protokolu o kontrole podle § 17 zákona o státní kontrole. Případné řízení o námitkách probíhá podle § 18 zákona o státní kontrole.¹²¹ Jinak podle § 71 živnostenského zákona se v řízení, pro které nemá živnostenský zákon vlastní úpravu a pokud není stanoveno jinak, postupuje podřízeně podle správního řádu.¹²²

¹²⁰ MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. s. 120.

¹²¹ MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. s. 129.

¹²² BABŠICKÁ, V. *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1. 1. 1996 s komentářem včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1996. s. 172.

Do živnostenského zákona byl také nově zapracován § 73a, který vládě uložil stanovit obsahové náplně jednotlivých živností, což by bylo důležité i pro účely posuzování event. neoprávněného podnikání.¹²³To však bylo částečně splněno až v roce 1998, kdy vláda svým nařízením č. 28/1998 Sb., v příloze stanovila obsahové náplně řemeslných živností.

Za 4 roky své působnosti provedl OkŽÚ Příbram celkem 1238 kontrol podnikatelských subjektů, kdy uložil pouze 34 pokut. Pokuty byly ukládány pouze ve správním řízení, jejich výše však není nikde zaznamenána. Pro srovnání: v roce 1996, tedy po přímé novele, bylo provedeno již 632 kontrol, počet kontrol se závadami byl 395, což činilo 62 % z celkového počtu. Za porušení zákona bylo uloženo celkem 120 pokut v celkové výši 95.500,-Kč. Většina pokut byla uložena právě v blokovém řízení, nejvíce za porušení živnostenského zákona v označení provozovny. Zavedení blokového řízení v živnostenském zákoně mělo tedy velký vliv na ukládání pokut. Ve správním řízení bylo řešeno většinou jen neoprávněné podnikání. To bylo zjištěno (objasněno) ve 28 případech, za 4leté období, do konce roku 1995, to bylo v 59 případech.

4.3.1.2 Zákon č. 356/1999 Sb., účinný od 1. 3. 2000

V důsledku přizpůsobování právu Evropské unie byla přijata další, v pořadí již 25. novela živnostenského zákona, kdy se mimo jiné zpřísňují i podmínky pro vstup do podnikání. Z pohledu kontroly došlo k rozsáhlým změnám především § 17 a § 31, a to zejména:

§ 17

- podnikatel je povinen zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně písemně oznámit tzv. registrujícímu živnostenskému úřadu (příslušnému dle § 45 odst. 1 nebo § 50 odst. 1) nejméně 3 dny předem. Tento registrující úřad je následně povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit živnostenskému úřadu, v jehož územním obvodu se provozovna nachází.,

¹²³ BABŠICKÁ, V. *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1. 1. 1996 s komentářem včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1996. s. 175.

- podnikatel může prodávat zboží (nejde-li o koncesi) pomocí automatů, kdy podnikatel je povinen jejich umístění předem oznámit živnostenskému úřadu, v jehož územním obvodu má být automat umístěn a musí být označen obchodním jménem a identifikačním číslem podnikatele za předpokladu, že neumožní pomocí automatů získat určité druhy zboží osobám chráněným zvláštním zákonem (nezletilým),¹²⁴
- rovněž může podnikatel, který provozuje živnost v provozovně podléhající kolaudačnímu rozhodnutí, v obci, kde se provozovna nachází, prodávat zboží i mimo tuto provozovnu, a to při různých akcích. Akorát je povinen takový prodej oznámit písemně obci, v níž se akce koná, a to tak, aby obec oznámení obdržela nejpozději 3 dny před uskutečněním akce.

§ 31

- pokud podnikatel provozuje živnost prostřednictvím odpovědného zástupce (§ 11), je povinen jeho účast zajistit při provozování živnosti v potřebném rozsahu,
- pro účely doručování písemností je podnikatel povinen označit místo podnikání, liší-li se od bydliště, sídlo a zahraniční osoba organizační složku obchodním jménem a identifikačním číslem a rovněž zajistit v místě podnikání, sídle a v místě organizační složky zapsané do obchodního rejstříku přijímání písemností,
- v každé provozovně ke zvýšení ochrany spotřebitele je povinen podnikatel zajistit přítomnost osoby hovořící česky nebo slovensky,¹²⁵
- pokud živnostenský zákon nebo zvláštní právní předpis vyžaduje podmínku bezúhonnosti zaměstnanců, podnikatel odpovídá za to, že jeho zaměstnanci splnění podmínky bezúhonnosti prokázali, dále odpovídá za to, že zaměstnanci splňují způsobilost pro výkon povolání stanovenou zvláštními právními předpisy, znalost hygienických a bezpečnostních předpisů, a že se zaměstnanci, vyžaduje-li to povaha

¹²⁴ HORZINKOVÁ, E. KOHOUT, A. *Živnostenský zákon a předpisy související*. 9. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. s. 57.

¹²⁵ BABŠICKÁ, V. *Živnostenský zákon s komentářem a vzory podání*. 4. aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2000. s. 67.

- práce nebo jiné činnosti, opakovaně účastní prohlídek podle předpisů o opatřeních proti přenosným nemocem,
- pokud podnikatel hodlá přerušit provozování živnosti na dobu delší než 6 měsíců (maximálně lze přerušit na dobu 2 let), je povinen tuto skutečnost předem oznámit živnostenskému úřadu, a to předem písemně. Rovněž je povinen předem písemně živnostenskému úřadu oznámit pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo přerušeno.,
 - pro účely kontroly je podnikatel povinen mít v provozovně průkaz živnostenského oprávnění nebo osvědčení,
 - při provozování živnosti je podnikatel povinen dodržovat povinnosti vyplývající ze živnostenského zákon a zvláštních právních předpisů. K tomu je třeba uvést, že řadu důležitých povinností pro podnikatele přináší nově např. i zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (např. poctivost prodeje, zákaz diskriminace a klamání spotřebitele, zákaz nabídky a prodeje nebezpečných výrobků, informační povinnosti u prodávaného zboží, vyřizování reklamací, apod.), zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy (jde o zvláštní úpravu pro tabákové výrobky, alkoholické nápoje, léčivé přípravky a prostředky zdravotnické techniky, zbraně a střelivo), zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku.¹²⁶

Zákon také nově vymezuje pojem neoprávněného podnikání, kdy neoprávněným podnikáním se rozumí provozování živnosti bez živnostenského oprávnění. Za neoprávněné podnikání se považuje i jednorázový nebo nahodilý výkon živnosti v době, kdy podnikatel provozování živnosti sankčním pravomocným rozhodnutím pozastaveno. Rovněž nově je stanoveno, že za neoprávněné podnikání je živnostenský úřad, nejedná-li se o trestný čin, povinen pokutu uložit (dříve mohl uložit).¹²⁷

¹²⁶ HORZINKOVÁ, E. KOHOUT, A. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící*. 9. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. s. 76.

¹²⁷ BABŠICKÁ, V. *Živnostenský zákon s komentářem a vzory podání*. 4. aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2000. s. 116.

Dále byl rozšířen i § 73a, kde vláda nařízením kromě obsahových náplní jednotlivých živností má stanovit i seznam oborů živností volných a seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost uvedenou v tomto nařízení.¹²⁸ Na základě tohoto ustanovení pak vláda svým nařízením č. 469/2000 Sb., ze dne 8. listopadu 2000, stanovila obsahové náplně jednotlivých živností, v příloze 1 obsahové náplně řemeslných živností, v příloze 2 obsahové náplně vázaných živností, v příloze 3 obsahové náplně koncesovaných živností, v příloze 4 obsahové náplně volných živností. Tím nařízením zároveň zrušila nařízení vlády č. 28/1998 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně řemeslných živností. Nařízení vlády č. 469/2000 Sb. nabylo účinnosti od 1. 1. 2001, kdy rovněž nabylo účinnosti nařízení vlády č. 140/2000 Sb., který vláda stanovila seznam oborů živností volných ve znění zákona č. 468/2000 Sb. Následně pak v roce 2001 vydala nařízení č. 209/2001 Sb., kterým stanovila seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost stanovenou tímto nařízením. Toto nařízení nabylo účinnosti 1. října 2001.

V roce 2000 provedl OkŽÚ Příbram celkem 604 kontrol, z nichž pouze 167 bylo bez závad. Za porušení zákona bylo uloženo 107 pokut v celkové výši 97.500,-Kč. Nejvýše porušení bylo zjištěno tradičně v označení provozovny, následovalo porušení zákona ve 122 případech v tom, že podnikatel ve stanovené lhůtě živnostenskému úřadu neoznámil zahájení nebo ukončení činnosti v provozovně. Nově také v 89 případech nebylo na provozovně v době kontroly živnostenské oprávnění.

4.3.1.3 Zákon č. 167/2004 Sb., účinný od 1. 5. 2004

Novela tohoto zákona je také nazývána jako „**euronovela**“, neboť její účinnost je spjata s datem, kdy Česká republika vstoupila jako člen do Evropské unie, a proto bylo potřeba i do živnostenského zákona zapracovat některá ustanovení směrnic ES, principy Smlouvy o založení Evropského společenství, kdy šlo zejména o dvě základní svobody občanů členských zemí Evropské unie:

- právo na podnikání resp. právo na usazení

¹²⁸ BABŠICKÁ, V. *Živnostenský zákon s komentářem a vzory podání*. 4. aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2000. s. 131 – 132.

➤ právo na volné poskytování služeb

Euronovela tedy umožňuje občanům ostatních členských zemí Evropské unie, kteří podnikají v některém jiném státu Unie, aby na území České republiky mohli poskytovat (jako dočasný výkon) činnosti průmyslové, obchodní řemeslné a v oblasti svobodných povolání za stejných podmínek, jaké stát, kde je služba provozována, ukládá svým vlastním příslušníkům. Dohled nad plněním tohoto ustanovení je však problémový, neboť § 69a odst. 4 živnostenského zákona výslovně vylučuje působnost živnostenského zákona při poskytování těchto služeb. Jedinou povinností poskytovatele je prokázat při kontrole oprávněnost k poskytování služeb příslušným oprávněním.¹²⁹ Případný postih poskytovatele služeb za nedodržení jiných právních předpisů, např. porušení povinností týkající se ochrany životního prostředí, ochrany zdraví, spotřebitele, atd. je možný ale jen pokud to tyto zvláštní právní předpisy umožňují a jen podle nich, jinak je možné porušení povinností signalizovat příslušnému orgánu v členském státě usazení prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.¹³⁰ Ustanovení o dočasném poskytování služeb se vztahuje i na příslušníky smluvních států Evropského hospodářského prostoru a Švýcarské konfederace. Podmínky pro podnikání občanů a právnických osob ze třetích zemí se však oproti dřívější právní úpravě v podstatě nezměnily.

Následně jsou uvedeny další některé zásadní změny týkající se povinností podnikatele či jeho kontroly:

- ukončí-li svoji funkci odpovědný zástupce (§ 11) a zjistí-li, že podnikatel nesplnil povinnost oznámit ukončení výkonu jeho funkce, je povinen sám tuto skutečnost oznámit živnostenskému úřadu a současně musí prokázat, že o ukončení výkonu své funkce informoval předem písemně podnikatele,
- zákon přestal používat pojem „obchodní jméno“, ale ve všech ustanoveních, i těch týkající se označení provozovny, místa podnikání, sídla, účtenek, atd. se místo obchodního jména používá: obchodní firma,

¹²⁹ KROUPA, P. *Poradce 2004/12, Živnostenský zákon při vstupu do EU – s komentářem*. Český Těšín: PORADCE s. r. o., 2004. s. 54.

¹³⁰ BABŠICKÁ, V. *Živnostenský zákon s komentářem a vzory podání*. 4. aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2000. s. 137.

název nebo jméno a příjmení podnikatele (týká se to např. § 17 odst. 4, písm. a) a písm. c); odst.7; odst. 10; § 31 odst. 2, 7, 17, § 60 odst. 2, písm. a), odst. 3),

- rozsah oprávnění kontrolních pracovníků byl v § 60b rozšířen o pořizování též zvukových a obrazových záznamů při kontrolní činnosti,
- rozšířen byl i § 65, kdy živnostenský úřad může podnikateli uložit pokutu při předložení nepravdivého prohlášení.

K 31. 12. 2002 byly zrušeny okresní úřady, byla proto provedena i reorganizace státní správy v živnostenskoprávní oblasti. Živnostenským úřadem I. stupně se stal obecní živnostenský úřad, jako odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Organizace státní správy v oblasti živnostenského podnikání je popsána již v bodě 2.6 Živnostenské úřady. V roce 2004 tedy Městský úřad Příbram, obecní živnostenský úřad (dále jen ObŽÚ Příbram) provedl celkem 718 kontrol, z toho se závadami bylo 471 kontrol. Nejčastější porušení bylo opět v označení provozovny, v 119 případech následovalo neoznámení zahájení resp. ukončení činnosti v provozovně. V tomto roce byla v rámci živnostenské kontroly prováděna často i kontrola dodržování zákona č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, kde bylo zjištěno pochybení v 65 případech. Ve 12 případech bylo zjištěno neoprávněné podnikání. Za porušení živnostenského zákona bylo uloženo 219 pokut ve výši 262.800,-Kč. V tomto roce je také již zaznamenán větší výskyt tzv. společných kontrol s orgány veřejné správy, kdy bylo provedeno společně s Českou obchodní inspekcí 15 kontrol zaměřených na ochranu spotřebitelů a s Policií ČR 11 kontrol, týkajících se použitého zboží.

4.3.1.4 Zákon č. 214/2006 Sb., účinný od 1. 8. 2006

Hlavním cílem této novely bylo zjednodušit podnikatelům vstup do podnikání snížením administrativní zátěže, proto od 1. 8. 2006 byla na základě tohoto zákona zřízena na obecních živnostenských úřadech „Centrální registrační místa“ (CRM), kde od stejného data podnikatel může při ohlášení živnosti či při podání žádosti o koncesi nebo při oznámení změn v registraci zároveň učinit oznámení i vůči dalším správním úřadům (finanční úřad, úřad práce, správa sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovna), a to prostřednictvím jediného formuláře a jediného kontaktního místa,

přičemž ale musela být zachována místní příslušnost živnostenského úřadu. Zároveň některé doklady, které jsou součástí ohlášení živnosti nebo žádosti o koncesi, nemusí podnikatel živnostenskému úřadu předkládat, neboť živnostenský úřad si je může vyžádat u příslušných orgánů sám, jde např. o výpis z rejstříku trestu, dokladu o bezdlužnosti.¹³¹ Zjednodušila se tak komunikace podnikatele s veřejnou správou, rovněž tak komunikace mezi orgány veřejné správy navzájem.¹³² Zákon v souvislosti se zřízením CRM upravuje a doplňuje nejen živnostenský zákon a zákon o živnostenských úřadech, ale i další zákony, např. o správě daní a poplatků, o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, o veřejném zdravotním pojištění.

Kromě ustanoveních souvisejících se snížením administrativní zátěže podnikatelů v oblasti kontroly resp. plnění povinností podnikatelů ke zvlášť významným změnám nedošlo. Jednou ze změn byla úprava ustanovení týkající se použitého zboží, kdy příslušné ustanovení (§ 31 odst. 4) bylo doplněno, že evidence o identifikaci smluvního vztahu musí být přístupná v provozovně, v níž dochází k identifikaci a kde se toto zboží nachází. Další změna se týkala přerušování provozování živnosti (§ 31 odst. 12 a 13), resp. přeformulováním těchto ustanovení, kdy z možnosti se pro podnikatele stala povinnost při přerušování delší než 6 měsíců oznamovat tuto skutečnost předem písemně živnostenskému úřadu., dále pak že přerušování nebo pokračování v provozování živnosti nelze oznámit zpětně, ale nejdříve ode dne doručení živnostenskému úřadu.¹³³

Výše uvedená změna se promítla i do kontrol, provedených ObŽÚ Příbram. V tomto roce (2006) bylo provedeno 639 kontrol, z nich bylo 380 se závadami. Ty se právě nejvíce vyskytly, a to ve 149 případech, u povinnosti oznamovat živnostenskému úřadu přerušování provozování živnosti, je-li delší než 6 měsíců. Následovalo porušení v označení provozovny, v 98 případech neoznámení zahájení/ukončení činnosti v provozovně. Bylo uloženo 88 pokut ve výši 134.000,-Kč. Společně s orgány veřejné

¹³¹ KROUPA, P. *Poradce 2006/13, živnostenský zákon s komentářem*. Český Těšín, PORADCE s. r. o., 2006. s. 36-37.

¹³² HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010. s. 8-9.

¹³³ KROUPA, P. *Poradce 2006/13, živnostenský zákon s komentářem*. Český Těšín, PORADCE s. r. o., 2006. s. 47.

správy bylo provedeno 20 kontrol, 6 kontrol s Celní správou, dále 5 kontrol s Policií ČR, 4 kontroly s Úřadem práce a 5 kontrol s Cizineckou policií ČR.

4.3.1.5 Zákon č. 130/2008 Sb., účinný od 1. 7. 2008

Smyslem této právní úpravy živnostenského zákona bylo především zjednodušit a urychlit proces vzniku živnostenského oprávnění a usnadnit vstup do podnikání mladým podnikatelům. Tato novela zrušila živnostenské listy a koncesní listiny, které nahradila jediným dokumentem – výpisem ze živnostenského rejstříku. Rovněž podnikatelům je již umožněno díky informačnímu systému živnostenského rejstříku komunikovat s kterýmkoliv obecním živnostenským úřadem na celém území státu,¹³⁴ což znamená, že podnikatel může již jakoukoliv změnu či ohlášení živnosti, resp. žádost o koncesi učinit u kteréhokoliv živnostenského úřadu v celé republice. K postupu podle živnostenského zákona je tedy příslušný ten obecní živnostenský úřad, kterému bylo podání doručeno jako prvnímu. Jedná-li se však o správní delikty, zrušení živnostenského oprávnění nebo pozastavení provozování živnosti, místní příslušnost živnostenského úřadu se řídí podle správního řádu a jde-li o řízení o přestupcích, zde se místní příslušnost určuje podle zákona o přestupcích (§ 71 živnostenského zákona). Velká úprava se týkala i systému živností,

- kdy byla zavedena pouze jedna jediná volná živnost, a to „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákon“, v jejímž rámci může podnikatel vykonávat kterýkoliv ohlášený obor činností,
- kdy se sloučily některé řemeslné, vázané a koncesované živnosti.

Rovněž v oblasti kontroly/povinnostech podnikatelů došlo k výrazným změnám. Opět bylo přepracováno celé znění § 17, kde byla upřesněna definice provozovny a mobilní provozovny. U oznámení zahájení/ukončení činnosti v provozovně byla zrušena lhůta 3 dnů předem a bylo jen ponecháno, že podnikatel tuto skutečnost oznámí živnostenskému úřadu předem a zároveň bylo upraveno, že oznamovací povinnost se netýká mobilních provozoven a automatů. Tyto již nejsou v živnostenském rejstříku

¹³⁴ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010. s. 9.

evidovány. A dále, podle § 31 podnikatel již nemusí mít pro účely kontroly v provozovně průkaz živnostenského oprávnění nebo osvědčení a není jeho povinností zajistit přijímání písemností v místě podnikání, sídle či v místě organizační složky podniku zapsané do obchodního rejstříku. Velký zlom pak nastal v oblasti správního trestání, to bylo do zákona zapracováno v souladu s usnesením vlády č. 162/2002 Sb. Nyní se správní delikty dělí na přestupky nepodnikajících fyzických osob (§ 61) a správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob (§62).¹³⁵ Nově je také to, že za přestupky živnostenský úřad může uložit pokutu, kdežto za správní delikt, kterého se dopustí podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba, živnostenský úřad uloží pokutu (tudíž musí uložit pokut, kdežto dříve živnostenský úřad musel uložit pokutu jen u neoprávněného podnikání).

Kontrolní pracovníci ObŽÚ Příbram provedli v roce 2008 celkem 562 kontrol, z nichž se závadami bylo 321. Jak je vidět z přílohy č. VI., kde jsou zobrazeny hodnoty a graf k počtu kontrol se závadami a bez závad, a i když kontroly se závadami stále převažují, dochází již méně ke správním deliktům, než bývalo v předchozích letech. Za porušení zákona bylo uloženo celkem 167 pokut ve výši 142.700,-Kč. Nejčastější bylo neoznámení živnostenskému úřadu přerušování/pokračování v provozování živnosti, dále neoznámení změn v údajích podle § 49 a 56 a rovněž neoznámení zahájení/ukončení činnosti v provozovně. S Policií ČR bylo provedeno 8 kontrol, s odborem životního prostředí MěÚ Příbram 4 kontroly a s Českou obchodní inspekcí 27 kontrol. Na základě podnětů a stížností bylo provedeno 29 kontrol.

Je třeba také zmínit, že zákonem č. 130/2008 Sb. došlo i k novele zákona o informačních systémech veřejné správy, kam byl vložen nový § 8a, který upřesňuje kontaktní místa veřejné správy, kdy podání správním orgánům lze učinit prostřednictvím tzv. Czech POINT (Český podací ověřovací informační národní terminál) a kontaktními místy jsou notáři, krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst, úřady městských částí hlavního města Prahy (jejichž seznam stanoví prováděcí právní

¹³⁵ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010. s. 9 – 10.

předpis), zastupitelské úřady stanovené rovněž prováděcím právním předpisem, držitel poštovní licence a Hospodářská komora České republiky.

4.3.1.6 Zákon č. 155/2010 Sb., účinný od 1. 8. 2010

Jde o jednu z posledních rozsáhlých novel živnostenského zákona, jejímž smyslem bylo zejména celkově zlepšit a zjednodušit podnikatelům podmínky pro jejich podnikatelskou činnost (zároveň se zpřesňují podmínky pro výkon některých živností vázaných, i koncesovaných, rovněž podmínky pro výkon činností spadajících do živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost) a odstranit duplicitu kontrolní činnosti ze strany několika kontrolních orgánů, kdy např. se ze zákona o ochraně spotřebitele do živnostenského zákona přesouvá oznamovací povinnost podnikatele při ukončení činnosti v provozovně, tj. že nejpozději ke dni ukončení činnosti v provozovně je povinen živnostenskému úřadu sdělit, kde lze vypořádat jeho případné závazky a po dobu 4 let ode dne ukončení činnosti v provozovně je povinen oznamovat každou změnu uvedené adresy.¹³⁶ Dále, že kontrolu povinnosti označení provozovny podle zvláštního právního předpisu budou vykonávat pouze živnostenské úřady.¹³⁷ Snižuje se také administrativní zátěž podnikatelů v důsledku propojení databází mezi informačními systémy veřejné správy a živnostenským rejstříkem. Podnikatelé již nemusí živnostenskému úřadu ohlašovat změny v údajích, které jsou v těchto systémech vedeny (např. změna jména, příjmení, bydliště). Změny nastávají i u dalších povinností. U prokázání způsobu nabytí zboží či materiálu je uvedeno, že podnikatel tyto doklady prokazuje jen na žádost kontrolního orgánu a v jím stanovené lhůtě (upouštěno bylo od provozovny či v jiném, zákonem uvedeném místě). Rovněž nemusí již živnostenskému úřadu oznamovat přerušování provozování živnosti. K rozsáhlé změně došlo i v ustanoveních o přestupcích fyzických osob, správních deliktech právnických osob a podnikajících fyzických osob včetně ukládání pokut. Je stanoveno, že pokud dojde ke spáchání více správních deliktů touž osobou a k projednání je příslušný týž správní orgán, je vedeno společné řízení a sankce je uložena podle ustanovení

¹³⁶ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010. s. 73.

¹³⁷ HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010. s. 10.

vztahujícího se na správní delikt nejpřísněji postižitelný. Také je možné již postihnout podnikající fyzické osoby uvedené v § 69a, odst. 1 a právnické osoby uvedené v § 69a, odst. 2 při dočasném poskytování služeb. Tyto osoby se mohou dopustit správního deliktu tím, že

- při kontrole neprokáží oprávněnost poskytování služeb,
- nezajistí výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti,
- neoznámí uznávacímu orgánu poskytování služeb v činnosti, která je živností a pro jejíž provozování se vyžaduje splnění zvláštní podmínky odborné způsobilosti podle § 7.

Za spáchání správního deliktu se těmto osobám uloží pokuta ve správním řízení do výše 100.000,-Kč, případně lze uložit pokutu i v blokovém řízení do výše 5.000,-Kč.

V roce 2010 ObŽÚ Příbram provedl celkem 421 kontrol, z nichž 209 bylo se závadami. Jak je patrné z přílohy č. VI., poměr kontrol se závadami a bez závad je již téměř vyrovnaný. Bylo uloženo 196 pokut v celkové výši 197.600,-Kč. Přestože již změny v osobních údajích od 1. srpna 2010 nemuseli podnikatelé živnostenským úřadům oznamovat, bylo zjištěno nejvíce porušení právě v tomto ustanovení (povinnosti oznamovat změny v údajích podle § 49 a 56 živnostenského zákona), a to v 67 případech. Společných kontrol s orgány VS bylo provedeno 67, nejvíce z toho s Policií ČR – v počtu 23 a s Českou obchodní inspekcí – v počtu 22. Na základě podnětů a stížností bylo provedeno 43 kontrol.

5 ÚVAHY DE LEGE FERENDA

Živnostenský zákon obsahuje několik ustanovení, kdy při kontrole některá dělají problémy kontrolním pracovníkům, některá i podnikatelům. Následně je uvedeno několik případů, které volají, podle mého názoru, po změně příslušných ustanovení.

1. Vzhledem k tomu, že současným trendem je příliš nezatěžovat podnikatele, navrhovala bych změnit místní příslušnost v ukládání pokut za neoznámení zahájení či ukončení činnosti v provozovně. Často se stává, že při kontrole v provozovně je zjištěno, že podnikatel, který má místo podnikání v jiném územním obvodu, neoznámil živnostenskému úřadu zahájení činnosti v provozovně. Kontrolní pracovníci jsou v tomto případě vázáni § 11 odst. 1, písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, kdy za tento správní delikt nemohou na místě uložit blokovou pokutu (nejsou místně příslušní) a kontrolní zjištění musí zaslat místně příslušnému živnostenskému úřadu (podle místa podnikání). Ten potom má možnost buď zahájit správní řízení ve věci uložení pokuty za tento správní delikt (kde jenom náklady řízení činí 1000,-Kč), nebo vyzvou podnikatele k poskytnutí součinnosti při kontrole a podnikatel se musí na živnostenský úřad dostavit. Mnohem rychlejší a šetrnější, a pro podnikatele by to jistě byla i menší zátěž, kdyby šel tento správní delikt, je-li porušení povinnosti spolehlivě zjištěno a podnikatel je ochoten pokutu zaplatit, vyřešit na místě v blokovém řízení.
2. Velkým problémem je doručování písemností podnikateli, fyzické osobě, který nemá a nemusí ani mít zřízenou datovou schránku. Dříve bylo v živnostenském zákoně zakotveno (konkrétně v § 31 odst. 2), že podnikatel je povinen zajistit přijímání písemností v místě podnikání, sídle či v místě organizační složky podniku zapsané do obchodního rejstříku. Novelou živnostenského zákona č. 130/2008 Sb. však tato povinnost byla zrušena. Nejspíš to bylo na základě zákona č. 300/2008 Sb., ze dne 17. 7. 2008, o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který nabyl účinnosti dne 1. 8. 2009, kdy od 1. 11. 2009 musí mít mimo jiné všechny právnické osoby zřízeny datové schránky. Dnem doručení je den, kdy se podnikatel přihlásil do datové schránky nebo se doručuje fikcí (pokud se podnikatel dlouhodobě do datové schránky

nepřihlásí), tj. dnem doručení je 10. den uložení ve schránce. Tento zákon však neukládá zřízení datových schránek fyzickým (byť podnikajícím) osobám. Živnostenské úřady teď mají velké problémy právě s doručováním písemností těmto osobám. Konkrétně tento problém mají kontrolní pracovníci v případě, kdy kontrola je provedena v provozovně a podnikatel není přítomen a jejich povinností je prokazatelně seznámit podnikatele s kontrolním zjištěním, nebo kontrola zde není dokončena a je nutné doložit další doklady či podat vysvětlení, nebo se jedná o kontrolu prováděnou na živnostenském úřadě na základě oznámení a žádosti o součinnost. Zde bych navrhovala opět zapracovat do živnostenského zákona povinnost zabezpečit přijímání písemností alespoň v místě podnikání či doručovací adrese, nebo do zákona č. 300/2008 Sb. změnu v tom, že i podnikající fyzické osoby mají povinnost mít zřízeny datové schránky.

3. Nelíbí se mi, že plnění povinností podnikatelů stanovených živnostenským zákonem neplatí pro všechny stejně. Podle živnostenského zákona totiž mohou v naší republice poskytovat služby i podnikatelé členských států Evropské unie a dalších smluvních států Dohody o Evropském hospodářském prostoru a Švýcarské konfederace, kteří se dle živnostenského zákona mohou dopustit správního deliktu jen tím, jak již bylo výše uvedeno, že při kontrole neprokáží oprávněnost poskytování služeb; nezajistí výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti; neoznámí uznávacímu orgánu poskytování služeb v činnosti, která je živností a pro jejíž provozování se vyžaduje splnění zvláštní podmínky odborné způsobilosti podle § 7. Jiné povinnosti, jako je např. oznámení zahájení činnosti v provozovně, označení provozovny, vydávání účtenek, v provozovně přítomnost osoby hovořící českým nebo slovenským jazykem, evidence použitého zboží, prokázání způsobu nabytí zboží a materiálu, pro ně neplatí. Mám názor, že jde o nerovné postavení podnikajících v naší republice a s tím by se mělo něco dělat, neboť nevím, zda se v tomto případě nejedná i o určitou diskriminaci. V zákoně je totiž výslovně uvedeno, co mohou u těchto osob živnostenské úřady kontrolovat a za co uložit sankci, a je to jen v již zmíněných případech.

4. Doporučila bych rozšířit pravomoc kontrolních pracovníků v tom, aby měli před zahájením kontroly oprávnění k tzv. kontrolním nákupům. Usnadnilo by jim to prokazování např. neoprávněného podnikání. Bývají totiž případy, kdy dostáváme podněty např. na „černé“ jízdy taxislužby. V různých restauračních zařízeních jsou zveřejněna telefonní čísla na taxislužbu, ale někteří provozovatelé těchto služeb nemají k této činnosti živnostenské oprávnění. A bez možnosti kontrolní jízdy, kdy si zákazník má možnost vyžádat účtenku o poskytnuté službě, se neoprávněné podnikání, resp. provozování činnosti bez živnostenského oprávnění pro tuto živnost, velmi špatně dokazuje.
5. Ze živnostenského zákona bych buď vypustila povinnosti, za které nelze ukládat sankce (jsou to ty, které nejsou v zákoně vyjmenované jako přestupky nebo správní delikty), nebo naopak by se tyto povinnosti, pokud byly porušeny, mohly stát správními delikty, za které lze sankci uložit. Jde např. o povinnost podnikatele v potřebném rozsahu zajistit účast odpovědného zástupce při provozování živnosti v případě, provozuje-li živnost jeho prostřednictvím dle § 11;¹³⁸ o povinnost podnikatele, fyzické osoby provozující živnost bez živnostenského oprávnění, osoby jednající jejich jménem a odpovědného zástupce prokázat pracovníkům živnostenského úřadu totožnost;¹³⁹ o povinnost podnikatele řídit se zvláštními právními předpisy (např. zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů), připravuje-li mládež na povolání;¹⁴⁰ o povinnost dodržovat při provozování živnosti povinnosti vyplývající ze živnostenského zákona a zvláštních právních předpisů.¹⁴¹
6. Po zrušení povinnosti oznamovat živnostenskému úřadu přerušení provozování živnosti (upraveno poslední rozsáhlou novelou – zákonem č. 155/2010 Sb.) se mi jeví jako úplně nadbytečná povinnost uvedená v § 31 odst. 15 (i když při jejím porušení se jedná o sankcionovaný správní delikt), kdy podnikatel

¹³⁸ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 31 odst. 1.

¹³⁹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 31 odst. 10.

¹⁴⁰ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 31 odst. 18.

¹⁴¹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 31 odst. 19.

na žádost živnostenského úřadu je povinen sdělit, zda živnost provozuje a provozování živnosti prokázat doložením dokladů.

Živnostenský zákon je jedním z právních předpisů, který bývá nejčastěji novelizován. Vždyť jen k 31. 12. 2010, jak již bylo uvedeno, prošel 112 novelizacemi, ať již se jednalo o novely přímé či nepřímé. Podnikatelé nestačí tyto novely včas zachytit a doplácet na ně při kontrolách. Kontroloři pak mají špatné postavení, neboť v praxi dochází k tomu, že např. při následných kontrolách podnikatelé poukazují na to (kdy je právní stav již jiný), že mají dostat sankci za něco, co při první kontrole měli v pořádku. Toto konkrétně nastalo při kontrole evidence použitého zboží, rovněž ustanovení o přerušení provozování živnosti bylo několikrát měněno, atd. Živnostenský zákon je nepřehledný, i co se týká povinností podnikatelů, neboť tyto jsou rozmělněny v různých paragrafech. Bylo by jistě vhodnější, aby všechny povinnosti podnikatelů byly shrnuty pod jedním ustanovením. Myslím si, že i když současná právní úprava je jednodušší, je přístupnější zejména začínajícím podnikatelům – zlevnila vstup do podnikání, snížila administrativní zátěž podnikatelů, přesto by si živnostenský zákon zasloužil, vzhledem k výše uvedenému, aby byl vytvořen nový, daleko přehlednější zákon.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce byla analýza vývoje živnostensko-právní úpravy živnostenské kontroly, a jaký dopad měly zásadní novely živnostenského zákona na kontrolu plnění povinností podnikatelů stanovených tímto zákonem. V teoretické části bylo hlavně využito literatury a souvisejících zákonů, v praktické části převážně zásadních novel živnostenského zákona a data, která jsem získala na obecním živnostenském úřadě MěÚ Příbram a v jeho archivu. Při zpracování těchto dat, ale i literatury, byly použity metodické postupy uvedené v 1. kapitole této práce. Data získaná na MěÚ Příbram jsem zpracovala po jednotlivých letech. Jejich zpracování bylo poměrně velmi náročné, ne méně náročné však bylo i zpracování literatury a zákonů. Vždy u každé novely je popis dopadu do oblasti kontroly a povinností podnikatelů a v závěru je pak konkrétně uveden dopad na výkon živnostenské kontroly provedené Okresním živnostenským úřadem Příbram a od roku 2003 Obecním živnostenským úřadem Příbram. Pro znázornění vývoje živnostenského práva a jeho dopad do oblasti kontroly byly zpracovány přílohy č. V. – IX. Např. v příloze V. jsou grafy a hodnoty k počtu kontrol a pokut včetně jejich finanční výše po jednotlivých letech od roku 1992 do roku 2010, v příloze VI. jde o porovnání kontrol se závadami a bez závad, z přílohy VII. vyplývá, že nejčastěji docházelo k porušení živnostenského zákona v označení provozovny a z exponenciální přímky zde znázorněné, že porušení má klesající tendenci. Je tedy zcela jasné, že kontrola a ukládání sankcí za porušení zákona je na místě.

V názvu práce je sice uvedeno období od roku 1989 až 2010, ale až samotným studiem uvedeného materiálu jsem dospěla k závěru, že o živnostenské kontrole se dá hovořit až od účinnosti živnostenského zákona, tj. od roku 1992. V roce 1989 se již sice mohlo podnikat na základě nařízení vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru, následně pak dle zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, který mimo jiné obsahoval i postihy za porušení povinností podnikatelů a dal oprávněnost orgánům příslušných k registraci ukládat za porušení povinností pokuty, ale kontrola těchto povinností v něm upravena nebyla. Až zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, účinný od 1. 1. 1992, uvádí, že upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Sice zde také chyběla hmotně-právní

úprava výkonu živnostenské kontroly, ale živnostenské úřady byly oprávněny provádět výkon kontroly na základě zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech. Teprve zákon č. 286/1995 Sb., účinný od 1. 1. 1996, kterým byl živnostenský zákon poprvé rozsáhle novelizován, zavedl aktivní legitimaci živnostenských úřadů k provádění živnostenské kontroly. K tomu je však nutné konstatovat, že i nadále živnostenský zákon úplnou procesní úpravu neobsahuje, v některých případech je proto subsidiárně používán přestupkový zákon či správní řád.

Velkým problémem v počátcích bylo prokazování neoprávněného podnikání, neboť chyběly obsahové náplně jednotlivých živností. To částečně bylo napraveno až v roce 1998, kdy vláda svým nařízením č. 28/1998 Sb. v příloze stanovila obsahové náplně řemeslných živností. Posléze v roce 2000 vládním nařízením č. 469/2000 Sb., které nabylo účinnosti od 1. 1. 2001, byly stanoveny obsahové náplně všech jednotlivých živností a nařízení vlády č. 28/1998 Sb. bylo zrušeno.

Ke kontrole povinností podnikatelů stanovených živnostenským zákonem od jeho účinnosti byly kompetentní jednak obecní živnostenské úřady, které byly samostatnými odbory pověřených obecních úřadů, a okresní živnostenské úřady, které byly samostatnými referáty okresních úřadů. Kompetence obecních živnostenských úřadů byly omezené, neboť kontroly mohly tyto úřady provádět pouze u provozování živností volných ve svém správním obvodu, kdežto okresní živnostenské úřady byly pověřeny kontrolou všech podnikatelských činností v režimu živnostenského zákona a omezeny byly jen svým správním obvodem. Kontroly obecními živnostenskými úřady byly prováděny jen ojedinele, tíha v provádění kontrol ležela na okresních živnostenských úřadech. To se pak změnilo od roku 2003, neboť k 31. 12. 2002 okresní úřady zanikly a činnost okresních živnostenských úřadů převzaly obecní živnostenské úřady, jako odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. To bylo, dle mého názoru, velice nešikovné řešení, neboť obecní úřady v první řadě dávají přednost samosprávě a státní správu v přenesené působnosti vykonávají, nebo lépe řečeno se snaží vykonávat, jen v těch nejnutnějších věcech. Vliv samozřejmě na toto jednání má i celosvětová hospodářská krize, která zasáhla rovněž Českou republiku. V důsledku šetření dochází k omezování kontrolní činnosti např. snižováním počtu kontrolních pracovníků, neboť převládá ve vedeních obcí názor, že jejich povinností je zajistit registraci podnikatelů, tuto činnost nelze omezit, kdežto kontrola

není nutností. Rovněž jsou pracovníci zatěžováni samosprávnou činností obce, a to má samozřejmě na výkon kontroly také nemalý vliv. Svědčí o tom i příloha V., kde v tabulce i grafech je znázorněn počet kontrol v jednotlivých letech a vyplývá z toho, že od roku 2005 počet kontrol neustále klesá. V současné době se hovoří o tom, že by živnostenské úřady měly být od samospráv vyčleněny a měly by vzniknout živnostenské úřady na úrovních krajů, kdy by na území okresních měst měly pro registraci podnikatelů být zřízeny pobočky. Plánuje se však, že kontrola by měla zůstat pouze na krajských úrovních. Nemyslím si, že je to vhodné. Mám názor, vzhledem k mé téměř 20 ti leté praxi, že i kontrola by měla zůstat na úrovních okresů, neboť je dobré, když kontrolor má zmapovaný svůj „rajón“, a správní obvod na úrovni kraje je příliš velký na to, aby kontrolní pracovníci měli dostatečný přehled o podnikatelských subjektech, případně jejich aktivitách.

Současným trendem je příliš nezatěžovat podnikatele, proto jsou stále častěji prováděny společné kontroly s orgány veřejné správy. Jedenkrát měsíčně jsou nařízeny společné kontroly s Českou obchodní inspekcí. Zároveň několikrát do roka jsou prováděny kontroly společně s Policií ČR, které jsou zaměřeny hlavně na provozovny s použitým zbožím, zastavárny, autobazary, opravny automobilů, a to kvůli neustále se zvyšující trestné činnosti. Podle potřeby, hlavně na základě podnětů a stížností, jsou pak také prováděny společné kontroly i s jinými orgány, např. s krajskou hygienickou stanicí, okresní veterinární správou, cizineckou policií, úřadem práce, odborem životního prostředí, ap. O vývoji společných kontrol vypovídá příloha IX., ze které je patrné, že společných kontrol stále více přibývá. V příloze VIII. je pak srovnání o kontrolách provedených na základě podnětů a stížností od roku 1998 až do roku 2010. Dříve tyto kontroly nebyly zvlášť sledovány.

Závěrem si dovoluji konstatovat, že cíl mé bakalářské práce považuji za naplněný.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. BABŠICKÁ, V. *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1. 1. 1996 s komentářem včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1996. 266 s. ISBN 80-85967-21-9.
2. BABŠICKÁ, V. *Živnostenský zákon s komentářem a vzory podání*. 4. aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2000. 234 s. ISBN 80-7273-007-X.
3. ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a. s., 1995. 348 s. ISBN 80-85647-49-4.
4. DĚDIČ, J. KRÍŽ, R. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*. 1. vydání. Zlín: Agentury A98, 1991. 159 s.
5. HLEDÍKOVÁ, Z. JANÁK, J. DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Doplněné a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.
6. HORZINKOVÁ, E. KOHOUT, A. *Živnostenský zákon a předpisy související*. 9. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. 477 s. ISBN 80-7201-398-X.
7. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualizované vydání, Olomouc: ANAG, 2010. 343 s. ISBN 978-80-7263-615-0.
8. JAKUBEC, I. JINDRA, Z. a kol. *Dějiny hospodářství českých zemí od počátku industrializace do konce habsburské monarchie*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 2006. 471 s. ISBN 80-246-1035-3.
9. JANÁČEK, J. *České dějiny doba předbělohorská 1526 – 154, kniha I, díl I*. Vydání 2. Praha: Academia, 1971. 281 s. ISBN 507-21-875
10. JANÁK, J. HLEDÍKOVÁ, Z. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 519 s. ISBN 80-04-21189-5.
11. KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. 2. doplněné, přepracované vydání. Ostrava: MONTANEX, 2007. 375 s. ISBN 978-80-7225-244-2.
12. KOHOUT, A. HORZINKOVÁ, E. *Živnostenský zákon*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1993. 317 s. ISBN 80-85647-05-2.
13. KROUPA, P. *Poradce 2004/12. Živnostenský zákon při vstupu do EU – s komentářem*. Český Těšín: PORADCE s. r. o., 2004. 320 s. ISSN 1211-2437.
14. KROUPA, P. *Poradce 2006/13. Živnostenský zákon – s komentářem*. Český Těšín: PORADCE s. r. o., 2006. 288 s. ISSN 12112437.
15. MALÝ, K. SIVÁK, F. *Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1988. 547 s. 11-104-88 02/25.

16. MERIČKOVÁ, M. KLIMEŠ, F. URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy související – komentář*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1996. 412 s. ISBN 80-7201-031-X.
17. NOVOTNÁ, H. ANDRÝSKOVÁ, K. *Výklad zákona o státní kontrole č. 552/1991 Sb.* Praha: MSK ČR, 1992. 53 s.
18. SCHELLE, K. *Vývoj české veřejné správy*. Vydání 1. Ostrava: KEY Publishing, 2008. 431 s. ISBN 978-80-87071-92-2.
19. STRAMOVÁ, A. *Vývoj živnostenského práva ve vztahu k vývoji na Příbramsku se zaměřením na ohlašovací živnosti: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, katedra Právních oborů a bezpečnostních studií, 2010. 65 s.
20. VALENTOVÁ, A. *Vývoj změn právních norem živnostenského podnikání po roce 1989 a jejich vliv na počet soukromých podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona v Jihočeském kraji: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, katedra Právních oborů a bezpečnostních studií, 2010. 75 s.
21. VODIČKA, A. a kol. *Soukromé podnikání, Díl I*. Vydání 1. Praha: JURISSEVIS, 1990. 331 s. ISBN 80-900079-0-2.
22. ZICHOVÁ, J. *Živnostenské podnikání*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o. v koedici s B.I.B.S., a. s., 2008. ISBN 978-80-7418-001-9 (KEY Publishing s. r. o.). 196 s. ISBN 978-80-87255-19-3 (B.I.B.S., a. s.).

Elektronické zdroje:

1. HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících* [online]. ČOI.CZ [cit. 17.1.2011]. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/historie-ochrany-prav-kupujicich.html>
2. KLÁŠTERECKÝ, Jan. D. *Živnostenský úřad – pravomoci a udílení pokut* [online] 10. 1. 2006 [cit. 20. 12. 2010]. Dostupné na: <http://www.mesec.cz/clanky/zivnostensky-urad-pravomoci-a-udileni-pokut/>
3. PODNIKATEL. CZ. *Zákon o přestupcích*. [online], [cit. 10. 1. 2011], dostupné na: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-200-1990-sb-zakon-o-prestupcich/cele-zneni/>
4. Projekt KaKaniien.info. 2005. [online] *Císařský patent č. 227/1859 ř. z., tzv. živnostenský řád* [cit. 18. 1. 2011]. Dostupné na: [http://kakanien.info/\(S\(qa5yxs452lcxdaf2vwdnri55\)\)/Show.aspx?ID=1665&AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://kakanien.info/(S(qa5yxs452lcxdaf2vwdnri55))/Show.aspx?ID=1665&AspxAutoDetectCookieSupport=1)
5. Redakce epravo.cz (mol). článek 9152. *Živnostenská kontrola a delikty podle živnostenského zákona* [online]. 14. 6. 2001 [cit. 22. 12. 2010]. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zivnostenska-kontrola-a-delikty-podle-zivnostenskeho-zakona-9152.html>
6. WALES, J.: *Otevřená encyklopedie Wikipedie* [online]. Stránka byla naposledy editována 5. 1. 2011 v 14:27. [cit. 5. 1. 2011]. Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>

Právní předpisy:

1. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 1/1998 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru.
2. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 154/1982 Sb., o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru
3. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 63/1984, o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru.
4. Usnesení vlády Československé socialistické republiky č. 20/1965 Sb., zásady pro poskytování některých služeb a oprav občany na základě povolení národního výboru
5. Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů
6. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
7. Zákon č. 247/2006 Sb., o omezení provozu zastaváren
8. Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách
9. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
10. Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o rozhlasovém a televizním vysílání
11. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
12. Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví
13. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
14. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
15. Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole
16. Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech
17. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Výše uvedené právní předpisy byly použity z počítačového programu ASPI.

Ostatní zdroje:

Podklady pro zpracování statistických dat byly získány na MěÚ Příbram, obecním živnostenském úřadě a z jeho archivu.

SEZNAM PŘÍLOH:

PŘÍLOHA I. – vzor písemného oznámení zahájení živnostenské kontroly včetně žádosti o součinnost při výkonu této kontroly

PŘÍLOHA II. – vzor příkazu (podle přestupkového zákona) o uložení pokuty fyzické osobě za provozování živnosti bez živnostenského oprávnění

PŘÍLOHA III. – vzor příkazu na místě (podle správního řádu) o uložení pokuty za porušení zákona o ochraně spotřebitele včetně prohlášení účastníka

PŘÍLOHA IV. – vzor protokolu (podle zákona o státní kontrole) o živnostenské kontrole

PŘÍLOHA V. – grafy a hodnoty k počtu kontrol a pokut včetně výše pokut ve sledovaném období

PŘÍLOHA VI. – grafy a hodnoty k počtu kontrol se závadami a bez závad ve sledovaném období

PŘÍLOHA VII. – graf a hodnoty nejčastějšího porušení živnostenského zákona

PŘÍLOHA VIII. – grafy a hodnoty k počtu kontrol provedených na základě podnětů a stížností

PŘÍLOHA IX. – graf a hodnoty k počtu kontrol provedených společně s orgány veřejné správy a orgány policie

PŘÍLOHA I.

Hlavička úřadu včetně čísla jednacího, jména a příjmení oprávněné osoby, datumu

Adresát

Žádost o poskytnutí součinnosti podle § 14, ve smyslu § 11 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů při výkonu kontroly zaměřené na dodržování povinností podnikatele stanovených zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a zvláštními právními předpisy.

Ve smyslu § 14 a § 11 zákona o státní kontrole Vás kontrolní pracovníci žádají o poskytnutí nutné součinnosti při výkonu kontroly dodržování povinností podnikatele stanovených živnostenským zákonem a zvláštními právními předpisy. Kontrolní pracovníci MěÚ..... živnostenského úřadu požadují, abyste součinnost při kontrole poskytli(a)

dne 2011 v hod.

na kontrolním oddělení MěÚ – OŽÚ....., II. patro, č. dv. 306, v následujícím rozsahu:

- předložil (a) doklad prokazující Vaši totožnost,
- poskytl (a) pravdivé a úplné informace o zjišťovaných a souvisejících skutečnostech,
- předložil (a) aktuální doklad o zápisu do obchodního rejstříku (pokud jste zapsán(a)),
- předložil (a) originál živnostenských oprávnění,
- předložil (a) doklady prokazující, že živnost (i) provozujete (např. doklady o nákupu zboží, o vyúčtování služeb zákazníkům apod.)
- pokud máte zřízeny provozovny, předložit doklad o zápisu provozoven do evidence provozoven živnostenského úřadu, včetně dokladu prokazující vlastnické nebo užívací právo k prostorám provozoven, a doklady o tom, že prostory byly k provozované činnosti schváleny podle zvláštních právních předpisů,
- v případě, že máte ustanoveného odpovědného zástupce podle § 11 živnostenského zákona, předložte doklad, že je s Vámi v pracovní-právní vztahu, včetně předložení dokladů prokazujících, že se zúčastňuje na provozování Vaší (Vašich) živnosti (i),
- pokud máte zaměstnance, předložte jejich pracovní smlouvy, včetně dokladů o jejich seznámení s bezpečnostními předpisy, pokud jsou zaměstnáváni cizinci, předložit povolení k pobytu v ČR a pracovní povolení,
- předložte osvědčení o registraci u finančního úřadu a daňové přiznání za poslední rok,
- předložte doklady, že průběžně vedete předepsané účetnictví (hlavní knihu, knihu analytické evidence),
- předložte přihlášku u Okresní správy sociálního zabezpečení a doklad o platbách.

Žádost o poskytnutí součinnosti považujte současně za oznámení zahájení kontroly dle § 12 odst. 2, písm. a) zákona o státní kontrole.

Pokud se necháte při kontrole před živnostenským úřadem zastupovat Vámi zvoleným zástupcem, je nutné, aby tato osoba měla k tomuto právnímu úkonu příslušné zmocnění (ověřenou plnou moc).

Zároveň Vás upozorňujeme, že pokud požadovanou součinnost kontrolním pracovníkům v daném termínu neposkytnete, je právním důsledkem možnost uložení pořádkové pokuty podle § 19 zákona o státní kontrole. Tato pokuta může činit až 50 tis. Kč a může být ukládána opakovaně.

..... Podpis
..... Jméno, příjmení, funkce
..... Městský úřad
..... obecní živnostenský úřad
..... razítko

PŘÍLOHA II.

Hlavička úřadu včetně čísla jednacího, jména a příjmení oprávněné osoby, datumu

Příkaz

Městský úřad....., obecní živnostenský úřad, jako správní orgán příslušný podle § 2 odst. 1 zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů, rozhodl v souladu s ustanovením § 87 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, v příkazním řízení

takto:

obviněný, nar.:, bytem:, se

uznává vinným

za spáchání přestupku podle § 61 odst.3, písm. a) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, kterého se dopustil tím, že v období nejméně od do provozoval prostřednictvím internetového aukčního portálu AUKRO volnou ohlašovací živnost "výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona" v oboru činnosti "zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím", aniž by pro tuto živnost měl živnostenské oprávnění.

Za spáchání uvedeného přestupku se obviněnému

ukládá

podle § 61 odst. 4, písm. c) živnostenského zákona pokutu ve výši Kč (slovy:

Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Částku lze uhradit na účet správního orgánu vedený u České spořitelny v, číslo účtunebo v hotovosti v pokladně Městského úřadu

Odůvodnění:

Kontrolní pracovníci Městského úřadu, obecního živnostenského úřadu provedli dne 10. 2. 2010 u pana kontrolu. Kontrolou bylo zjištěno, že panv období nejméně od 6. 5. 2007 do 31. 12. 2009 obchodoval (nabízel a prodával zboží za účelem dosažení zisku) na internetovém aukčním portálu AUKRO. Provozoval tedy činnost, která je podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a přílohy č. 4 k nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, živností ohlašovací volnou "výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona" v oboru činnosti "zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím", aniž by pro tuto živnost měl živnostenské oprávnění. Tím se dopustil přestupku podle § 61 odst. 3, písm. a) živnostenského zákona.

Podle § 61 odst. 4, písm. c) živnostenského zákona lze za uvedený přestupek uložit pokutu až do výše 500.000,- Kč. Po zvážení všech zjištěných skutečností přistoupil správní orgán k uložení pokuty při dolní hranici zákonné sazby. Správní orgán přihlédl zejména k následkům protiprávního jednání, k jeho závažnosti, také k tomu, že panuFinanční úřaddodatečně doměřil daň za uvedená období a také k tomu, že pan již dne 8. 2. 2010 ohlásil živnostenskému úřadu provozování volné živnosti "výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona" v oborech činnosti: "Velkoobchod a maloobchod" a "Zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím". Proto správní orgán rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto příkazu.

Poučení

Proti tomuto příkazu lze ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení podat odpor u Městského úřadu, obecního živnostenského úřadu.

Včasným podáním odporu se příkaz ruší a právní orgán pokračuje v řízení s tím, že po projednání věci bude v případě uznání viny obviněného uložena kromě sankce i povinnost obviněného uhradit náklady řízení stanovené vyhláškou č. 231/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 340/2003 Sb., ve výši 1.000,- Kč.

Oznámením tohoto příkazu bylo proti Vám zahájeno přestupkové řízení ve shora uvedené věci.

..... Podpis
..... Jméno, příjmení, funkce
..... velké kulaté razítko..... Městský úřad
..... obecní živnostenský úřad

PŘÍLOHA III.

Hlavička úřadu včetně čísla jednacího, jména a příjmení oprávněné osoby, datumu

Účastník řízení

P Ř Í K A Z

Městský úřad, obecní živnostenský úřad, jako orgán věcně a místně příslušný podle § 23 odst. 5 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), rozhodl na základě kontrolního zjištění a podkladu, kterým je kontrolní protokol č. j.: ze dne

t a k t o :

1. Podle § 24 odst. 10 zákona o ochraně spotřebitele a v souladu s § 150 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), se ukládá účastníkovi řízení,

pokuta ve výši: **(slovy:**) za správní delikt podle § 24 , odst. 7 písm. zákona o ochraně spotřebitele, spočívající v tom, že

2. Podle § 79 odst. 5 správního řádu v souladu s § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám a o výši paušální částky nákladů řízení, se jmenovanému účastníkovi ukládá povinnost nahradit paušální náklady řízení paušální částkou ve výši 1.000,-Kč (slovy: Jedentisíckorunčeských).

Pokuta uložená ve výrokové části 1. a paušální částka nákladů řízení uložena ve výrokové části 2. je splatná ihned na místě.

Odůvodnění příkazu je nahrazeno vlastnoručně podepsaným prohlášením účastníka, že s uložení pokuty souhlasí.

Poučení o odvolání: Proti příkazu na místě se nelze odvolat. Podepsáním prohlášení účastníka řízení o tom, že souhlasí s uložení pokuty, se stává příkaz pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

..... Podpis
..... Jméno, příjmení, funkce
..... velké kulaté razítko..... Městský úřad
..... obecní živnostenský úřad

Prohlášení účastníka řízení

Jméno, příjmení/Obchodní firma:

Datum narození:

Adresa bydliště/pobyту/sídla:

IČO:

1. Prohlašuji, že jsem byl před podepsáním tohoto prohlášení poučen o tom, že podepsáním tohoto prohlášení se příkaz vydaný na místě stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

2. Prohlašuji, že s uložení povinnosti, resp. pokuty, která je mi ukládána na základě kontrolního zjištění uvedeného v kontrolním protokolu č. ze dne souhlasím.

Toto výše uvedené prohlášení stvrzuji svým vlastnoručním podpisem.

V dne.....

Podpis účastníka

Jméno a příjmení

PŘÍLOHA IV.

Výtisk č.:

PROTOKOL č.j.:

podle ustanovení § 15 a násl. zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, o výsledku kontroly provedené podle ustanovení § 60 a), § 60b) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen živnostenský zákon – ŽZ)

Kontrolní orgán - Městský úřad , obecní živnostenský úřad

Kontrolu provedli(y): sl. průkaz: , č.tel.: , e-mail:

Žádost o součinnost

Ve smyslu § 11 a § 14 zákona č.552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů Vás žádáme o poskytnutí nutné součinnosti při výkonu kontroly a současně Vás upozorňujeme na možnost uložení pořádkové pokuty podle § 19 téhož zákona v případě odmítnutí této součinnosti.

Prohlášení

Prohlašuji, že beru na vědomí, že jsem byl(a) ze strany kontrolních pracovníků požádán(a) o poskytnutí součinnosti při výkonu kontroly a upozorněn(a) na to, že mi může být uložena pokuta podle § 19 zákona o státní kontrole v případě, že tuto součinnost kontrolním pracovníkům neposkytnu.

(jméno a příjmení kontrolované osoby, popř. osoby zúčastněné na kontrole od níž byla součinnost vyžádána a místo a datum)

Kontrolovaná osoba

Jméno a příjmení-obchodní firma-název:

Bydliště (u fyz. osoby):

Místo podnikání – sídlo:

IČ:

Místo kontroly:

Předmět podnikání :

Kontrola byl přítomen:

Totožnost prokázána: OP

Bydliště :

Vztah ke kontrol.osobě:

Přítomnost třetí osoby:

Totožnost prokázána:

Bydliště:

Kontrola provedena v době

od

do

Zaměření kontroly: kontrola byla zaměřena na dodržování povinností podnikatele stanovených zák.č.455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a zvláštními právními předpisy.

Bylo zjištěno: Popis kontrolního zjištění

Kontrolní pracovníci požadují, aby jim podnikatel popř. oprávněná osoba jednat za podnikatele poskytl(a) součinnost při prováděné kontrole ve smyslu § 11 a § 14 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů na kontrolním oddělení OZÚ Příbram I, ul. Gen.R.Tesaříka 19, naproti Sokolovně, II.patro, č.dv. 305 nebo 304 a doložil(a) následující doklady:

Vlastnické nebo užívací právo k objektům, nebo místnostem provozovny, u mobilní provozovny

oprávněnost umístění, např.: kupní, nájemní smlouva (§17/3 ŽZ)

Doklad o tom, že podnikatel zajistil, aby provozovna byla způsobilá pro provozování živnosti dle zvláštních právních předpisů, např.: rozhodnutí o kolaudaci resp. o změně užívání (§ 17/4 ŽZ)

Vlastnické nebo užívací či obdobné právo k objektu, v nichž má MP (liší-li se od bydliště), sídlo a zahraniční osoba organizační složku podniku (§ 31/2 ŽZ)

Doklady prokazující způsob nabytí zboží nebo materiálu (§31/3ŽZ). Jaké:

Doklady pro provozování živnosti (§31/15ŽZ). Jaké:

Doklad prokazující znalost zaměstnanců předpisů v oblasti BOZP (§31/17ŽZ)

Jiné doklady:

Termín poskytnutí součinnosti je nutné dohodnout s kontrolními pracovníky předem telefonicky v termínu do

S podnikatelem bylo dohodnuto, že požadovanou součinnost poskytne dne

Při kontrole nebyly zjištěny žádné závady.

Z kontrolního zjištění vyplynulo porušení ustanovení paragrafů:

VDne:

Jméno příjmení, funkce a podpis kontrolního pracovníka:

Poučení kontrolované osoby kontrolním orgánem:

Podle § 17 zákona č.552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, může kontrolovaná osoba podat proti protokolu písemné a zdůvodněné námitky ve lhůtě do 5ti dnů ode dne seznámení s protokolem na kontrolní oddělení MěÚ Příbram, obecní živnostenský úřad.

Prohlášení kontrolované osoby:

Prohlašuji, že jsem byl(a) seznámen(a) s obsahem protokolu o kontrole a poučen(a) o právu podat proti tomuto protokolu námitky.

(jméno a příjmení kontrolované osoby, popř. osoby) (podpis kontrolované osoby, popř. osoby datum seznámení)

oprávněně jednat za kontrolovanou osobu)

oprávněně za kontrolovanou jednat)

Protokol byl vyhotoven ve 2 výtiscích:

Výt.č. 1 pro Městský úřad

, obecní živnostenský úřad

Výt.č. 2 pro

Převzal:

(jméno a příjmení)

(podpis)

(dne)

Podle § 62 odst. 5 (§ 61 odst. 5) živnostenského zákona byla kontrolované osobě za správní delikt (za přešůpek) dle § ve smyslu § živnostenského zákona uložena bloková pokuta ve výši Kč, která byla zaplácena na místě oproti vydání bloku č.:

Jméno, příjmení a podpis pracovníka pověřeného ukládat blokové pokuty:

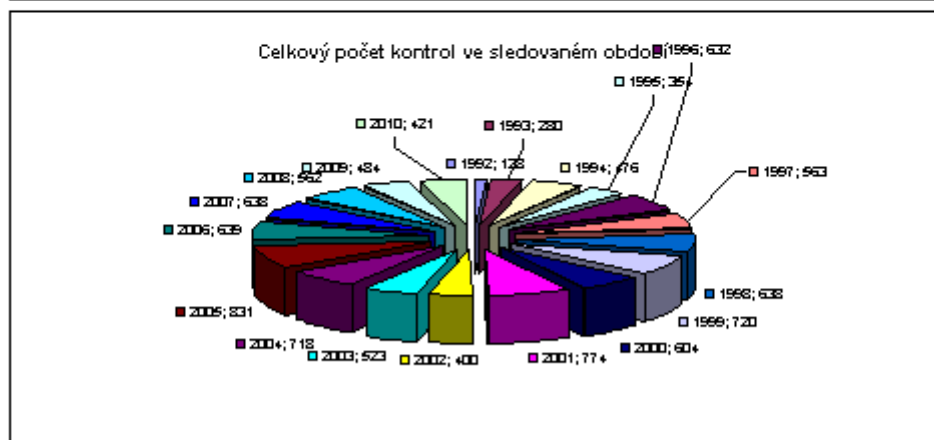
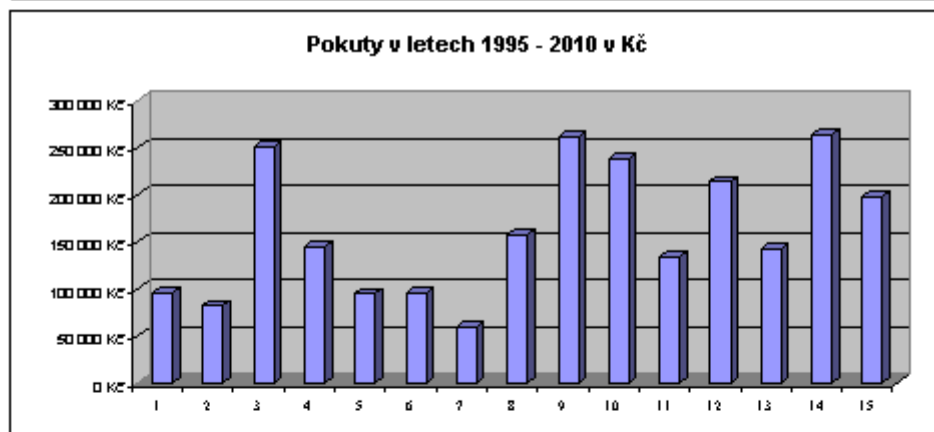
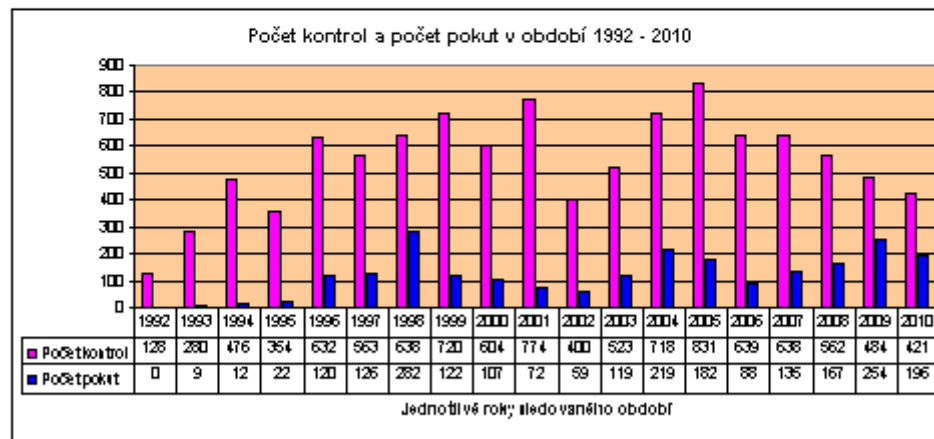
VDne:

PŘÍLOHA V.

Grafy a hodnoty k počtu kontrol a pokut a jejich finanční výši

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Počet kontrol	128	280	476	354	632	563	638	720	604	774
Počet pokut	0	9	12	22	120	126	282	122	107	72
Pokuty ve výši	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	95 500 Kč	81 800 Kč	251 600 Kč	144 000 Kč	94 500 Kč	95 500 Kč

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet kontrol	400	523	718	831	639	638	562	484	421
Počet pokut	59	119	219	182	88	135	167	254	196
Pokuty ve výši	59 000 Kč	157 500 Kč	262 800 Kč	239 000 Kč	134 000 Kč	214 000 Kč	142 700 Kč	264 900 Kč	197 600 Kč

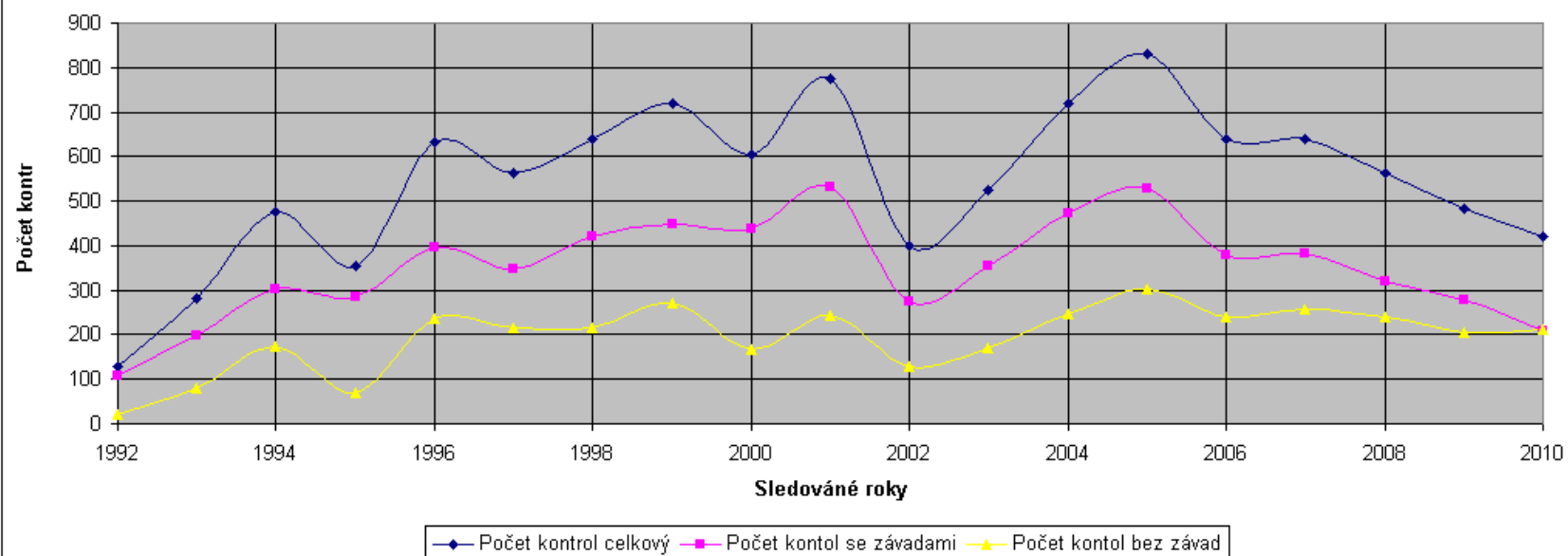

PŘÍLOHA VI.

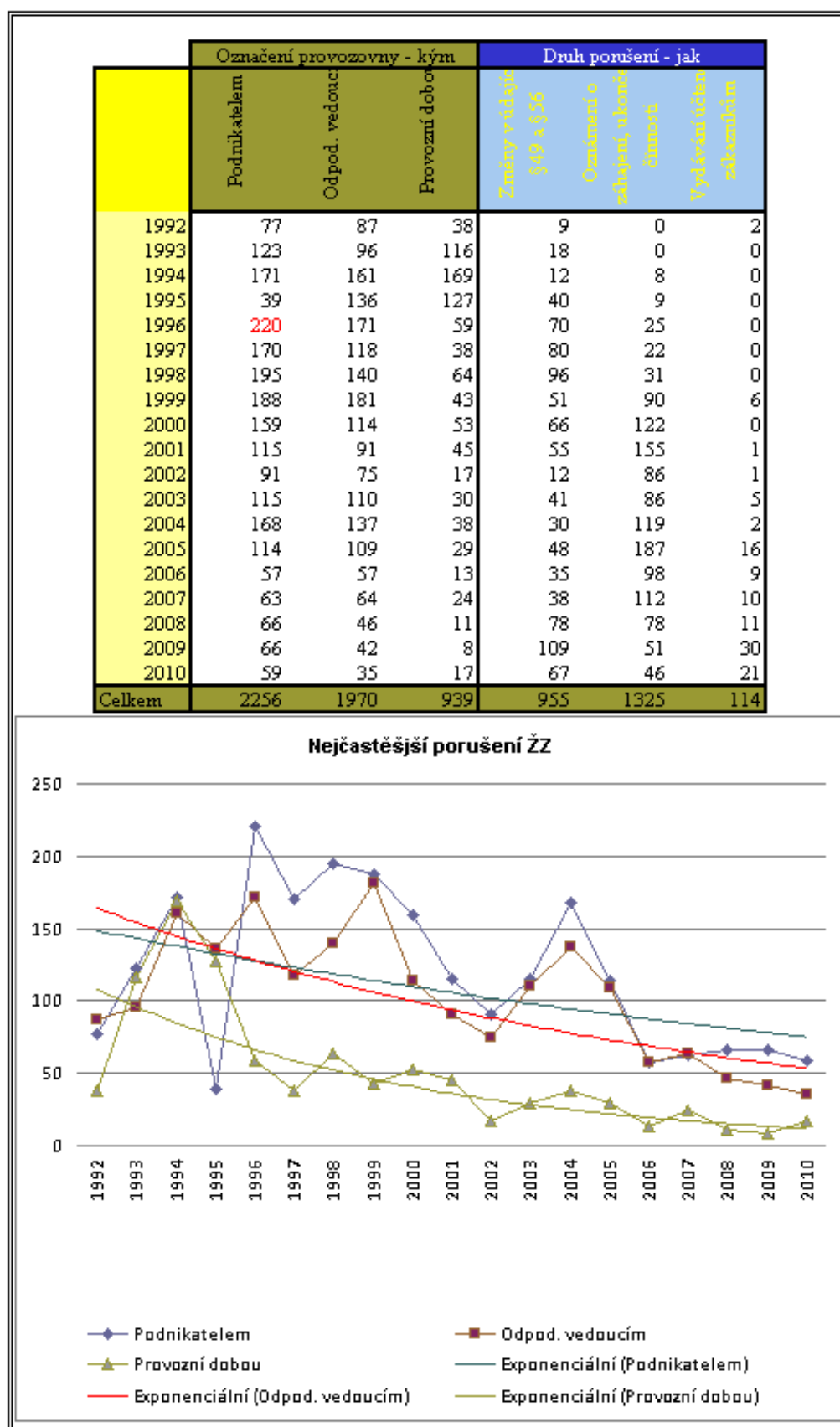
Grafy a hodnoty k počtu kontrol se závadami a bez závad

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet kontrol celkový	128	280	476	354	632	563	638	720	604	774	400	523	718	831	639	638	562	484	421
Počet kontrol se závadami	106	199	303	284	395	348	421	448	437	532	273	353	471	529	380	382	321	278	209
Počet kontrol bez závad	22	81	173	70	237	215	217	272	167	242	127	170	247	302	241	256	241	206	212

Grafy a hodnoty k počtu kontrol se závadami a bez závad

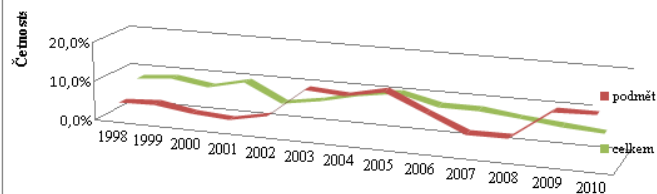
PŘÍLOHA VII.

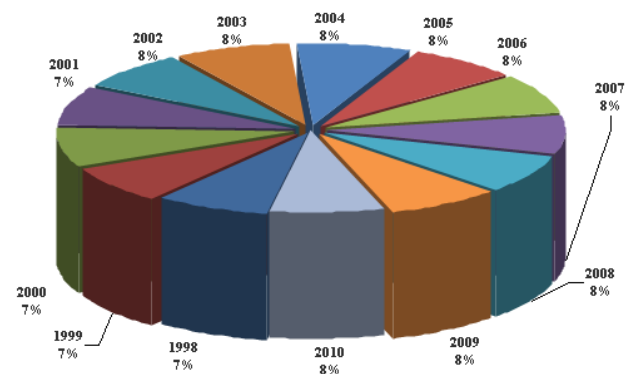
PŘÍLOHA VIII.

Počet kontrol za sledované období	počet kontrol			
	celkem		podměty a stížnosti	
1998	638	8,0%	25	4,3%
1999	720	9,1%	27	4,6%
2000	604	7,6%	18	3,1%
2001	774	9,7%	15	2,6%
2002	400	5,0%	26	4,5%
2003	523	6,6%	70	12,0%
2004	718	9,0%	67	11,5%
2005	831	10,3%	78	13,4%
2006	639	8,0%	52	9,0%
2007	638	8,0%	29	5,0%
2008	562	7,1%	29	5,0%
2009	484	6,1%	72	12,4%
2010	421	5,3%	73	12,6%

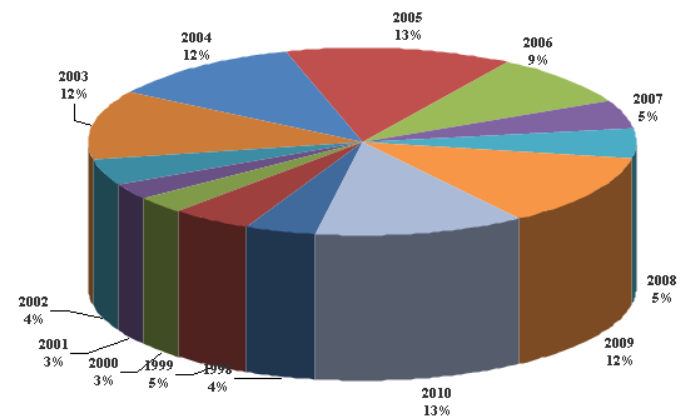
Porovnání četnosti celkových kontrol a kontrol na základě podmětů a stížností

Počet kontrol celkem za sledované roky

Počet kontrol na základě podmětů a stížností

PŘÍLOHA IX.

Společné kontroly s orgány VS

Sledované období	CS	OHS (KHS)	ČTÚ Praha	Policie ČR	Městská policie	OVS	ŽP	ÚP	ČOI	CP
1997	0	3	13	0	0	0	0	0	0	0
1998	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
1999	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2001	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2002	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2003	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0
2004	0	0	0	11	0	0	0	0	15	0
2005	0	0	0	21	0	0	0	0	0	0
2006	6	0	0	5	0	0	0	4	0	5
2007	1	1	0	0	0	0	1	0	17	1
2008	0	0	0	8	0	0	4	0	27	0
2009	0	2	0	21	1	0	10	0	24	0
2010	2	2	0	23	5	3	1	2	22	7
Celkem:	9	9	13	90	6	4	17	10	105	13

Celkový počet kontrol s jednotlivými orgány VS

